

Ніва

ТЫДНЁВІК
БЕЛАРУСАЎ
У ПОЛЬШЧЫ

<http://www.kurier-poranny.com/niwa>

№ 15 (2291) Год XLV

Беласток 9 красавіка 2000 г.

Цана 1,50 зл.

Вяртанне да нармальнасці

Яўген МІРАНОВІЧ

На пачатку дзеянствых гадоў скла-
лася ўражанне, што новыя ўлады III
Рэчы Паспалітай, уступаючы на шлях
еўрапеізациі краіны, хочуць станоўча-
вырашыць праблемы нацыянальных
меншасцей. Беласточчына, вядома,
бліжэй Азіі чым Шлёнск, таму тутэй-
шыя эліты ўлады заяўлялі, напрыклад,
што няма на гэтай зямлі беларусаў,
а тыя, якія так сябе называюць — гэта
нашчадкі царскіх акупантав ці нейкая
іншая чужая агентура.

Ад некалькіх гадоў цэнтральная ўла-
ды вяртаюца як бы да добра вядомай
нацыянальнай палітыкі эпохі „рэальна-
га сацыялізму”. Як і тады кіруюць гэ-
тай палітыкай асобы, якіх не відаць.
Кампетэнцыі Дэпартамента па справах
нацыянальных меншасцей у Міністэр-
стве культуры абмежаваны да слухан-
ня наракання з боку прадстаўнікоў на-
цыянальнасцей, пражываючых у Поль-
шчы, і фармальна раздзелу штогод
меншых сродкаў на падтрымку іх куль-
туры і выдання. Ад двух гадоў працяг-
ваеца пісіхалагічная вайна і выпраба-
ванне цярплівасці элітаў няпольскіх на-
цыянальных груп. Датацыі на выданні і
культурную дзеянасць дасылаюца са
шматмесячным спазненнем, найчасцей
пасля мерапрыемстваў, тэрмін правя-
дзення якіх вызначаеца год раней і звязаны з нейкай традыцыяй. Прымушае
гэта арганізатаў, замест канцэнтра-
вацца на мерытарычнай падрыхтоўцы
імпрэзы, да пошукаў грошай на най-
больш асноўныя патрэбы. Астаецца
таксама няўпэўненасць, ці пазычаныя
гроши можна будзе вярнуць у дамоў-
лены час. У рэдакцыях меншасных ча-
сопісаў працаўнікі атрымліваюць пла-
ту часам з парумесячным спазненнем.
Найбóльш здольныя і маладыя журна-
лісты, якія маюць сям'ю на ўтрыманні,
найчасцей разглядаюцца за працай, дзе
можна зарабіць нейкія гроши. Невялі-
кі тыраж меншасных часопісаў не дае
ніводнаму з іх ніякіх шанцаў на сама-
фінансаванне. Трэба прытым памятаць,
што цяперашняя дзяржава, так як ра-
ней камуністычная, забірае ад грама-
дзян, у выглядзе падаткаў, большасць
выпрацаваных імі сродкаў. Таму пра ні-
які лібералізм у галіне культуры няма
нават сонсу разважаць.

На Беласточчыне, дзе заўсёды стаў-
ленне да беларусаў было, мякка кажу-
чы, абыякава, сёння пераутварылася
у нескрываючу дэманстрацыю ігнарава-
ння іх патрэб. Паводле ўлад, іх тут
няма. У бюджетце Падляшскага ваявод-
ства на патрэбы беларускай культуры
выдзелена дакладна нуль працэнтаў.
Кіруючая ваяводствам кааліцыя нацы-
янал-клерикальных партый не пакідае
сумнення наконт будучыні.

[працяг **4**]

Ушанаванне памяці
Лукаша Дзекуць-Ма-
лея і канцэрт Алеся Камоц-
кага сталіся галоўнымі ак-
цэнтамі святкавання 82-й
гадавіны БНР у Гданьску,
якое наладзіла Беларуское
культурнае таварыства „Хатка”.

Ганна КАНДРАЦЮК
Дзень 25 Сакавіка адзначаеца на Памор’і кожны год з 1989 года. У традыцыі святкавання прынялася звычка прыгадваць імёны стваральнікаў БНР.

— Раней наша грамад-
скасць пазнаёмілася з асобай Гасана Канапацкага, Казі-
міра і Альбіна Стэповічаў, Васіля Захаркі. У кожным выпадку мы мелі магчы-
масць сустрэцца з нашчадкамі або сваякамі герояў і з іх вуснаў пачуць незабыўныя ўспаміны, — кажа доктар Галена Глагоўская, старшыня „Хаткі” (на здымку).

Не інакш было і ў выпадку Лукаша Дзекуць-Малея. Нягледзячы на халоднае

Свята незалежнасці на Памор’і

надвор’е, да трыццаці асоб сабраліся 25 сакавіка г.г. на гарнізонным могільніку ў Гданьску. Сярод удзельнікаў пе-
праважалі члены балтысцкага збору. З вялікім зацікаўленнем і ўвагай высушу-
халі яны даклад пра БНРаўскую дзеян-
асць свайго прэсвітэра, памерлага ў 1955 годзе. Затым пастар Робэрт Мі-
ка прачытаў Другое пасланне Паўлы да Цімафея на польскай мове, а доктар Галена Глагоўская той жа фрагмент Бібліі, перакладзены на беларускую мову самім Лукашам Дзекуць-Малеем. На магілу, прыаздобленую бел-чырвона-
белым сцягам, удзельнікі паклалі бел-
чырвона-белыя кветкі. Такія ж кветкі былі пакладзены на магіле Серафіма Дзекуць-Малея, жонкі героя.

Далейшае святкаванне праходзіла ў Сопаце, у дворку Серакоўскіх, што па вуліцы Чыжэўскага 12. У запоўненай па край зале (за пяцьдзесят асоб) сустрэліся мясцовыя беларусы і іх сімпатыкі ды прадстаўнікі ўкраінцаў, літоўцаў і немцаў. Паводле меркавання арганізата-
раў, палова ўдзельнікаў з’явілася пасля аб’явы-запрашэння, надрукаванага ў „Dzienniku Bałtyckim”. Традыцыяна, побач сябе, пад незалежніцкімі сімваламі, заселі беларусы розных веравызнан-
няў: праваслаўныя, католікі, баптысты,
мусульмане і грэка-католікі.

— Лукаш Дзекуць-Малей таксама гаварыў, што не рэлігія, а патрэба супольнай дзяржавы павінна ўдзельнікі БНРаўской дзеян-
асці азначыла ў час свайго даклада Галена Глагоўская. — У час, калі ў Мінску абвясцілі Акт 25-га Сакавіка, Лукаш Дзекуць-Малей пабываў у Крынках, дзе арганізаваў беларуское школьніцтва. Быў настолькі актыўным дзеячам і гарачым прапагандыстам беларускай ідэі, што польскія ўлады назначылі яго як першага „агранічыць” у дзеянасці, што значыць арыштаваць.

Пра сібірскую ссылку і жорсткія выпрабаванні лёсу ўспамінаў доктар Данель Дзекуць-Малей, сын прэсвітэра, зараз жыхар Гданьска.

— Бацька быў для мяне заўсёды найлепшым узорам. Нават пасля перажы-
тага, калі дасведчыў найгоршай под-
ласці і знявагі, не страціў веры ў даб-
рыню чалавека. Усё жыццё вучыў лю-
біць людзей і дараўваць ім віну.

Доктар Дзекуць-Малей першы раз у жыцці святкаваў 25 Сакавіка. Яшчэ да мінулага года не ведаў пра белару-
скую мінуўшчыну бацькі.

— Ta wiadomość była dla naszej rodziny pozytywnym szokiem, — азначыла ўнучка Дзекуць-Малея, Альжбета.

[працяг **3**]

„Безобразие и беспорядки” на вуліцах Мінска

Міліцыя як ніколі дагэтуль была жор-
сткая ў адносінах і да журналістаў. Уз-
броеныя і ў шчыты, каскі, а нават про-
цівагазы, спачатку затрымалі карэспандэнтаў, праверылі іх дакументы і дапус-
цілі пасля 10 хвілін. Пасля ўжо ведалі,
на каго накідацца і лупіць дубінкамі, так-
сама па інструментах працы.

[дэманстрацыя **4**]

Айцец — доктар

Айцец Рыгор Сасна сёлета адзначае 40-годдзе святаўства. Усе гэтыя гады духодную паслугу спалучаў ён з наву-
кова-даследчыцкай працай. Зведаў бібліятэкі і архівы не толькі Польшчы, але і Мінска, Масквы, Ленінграда, Лондана.

[партрэт **5**]

Аліцыя ў краіне чараў

Практычна дзеци, якіх шмат было ў зале, не вельмі арыентаваліся, „хто ёсьць хто”. Бо амаль усе акцёры былі ў чорных касцюмах і толькі штыхамі напаміналі дзесяцям кроліка, чарапаху ці вусеня. А дзеци любяць, каб усё бы-
ло ясна, а прынамсі, каб „звяры” былі апрануты па-звярынаму.

[спектакль **8**]

З гісторыі Дубіч-Царкоўных

Пабудаваная ў 1729 годзе царква патрабавала рамонту. Быў ён праведзены ў 1860-79 гг. за сродкі паraphіян і каштаваў 958 рублёў і 175 капеек. Ра-
монт быў неабходны так з матэрыяльна-
забрудненімі дзесяцямі дубінкамі, чарапаху ці вусеня. А дзеци любяць, каб усё бы-
ло ясна, а прынамсі, каб „звяры” былі апрануты па-звярынаму.

[мінулае **9**]

Дубовы посуд

Мікалай Троц бондарствам авалодаў самавукам, калі яшчэ жыў у Вуль-
цы. Рамесніку прыходзілася праца-
ваць амаль круглыя суткі — найчас-
цей клаўся ён аздінаццай начыні, а ўставаў а другой пасля поўначи.

[рамяство **10**]

Крапіву і свірэпку у суп кідалі

Дадому прыехаў пад зіму. Хаты на-
шае не было, бо дзядзькаў сын нашу хату прадаў, а на яе месцы паставіў
сабе новую і не хацеў нас упусціць.
Пасля неяк упусціц, мы прыжылі там
да вясны, а тады зноў стаў выганяць.

[бэжанства **10**]

Беларусь — беларусы

У Гродна з'явіліся „касманаўты”

Гродзенскія ўлады яўна паспяшаліся даць дазвол на правядзенне мітынгу ў Дзень незалежнасці, не дачакаўшыся рашэння стаўчых уладаў пра забарону апазіцыйных мерапрыемстваў у Мінску. Аднак яны скарацілі час правядзення мітынгу з трох да паўтары гадзіны і дазволілі правесці яго не ў цэнтры горада, як таго жадалі арганізатары, а ў бязлюдным „новым” парку. Таксама было зроблены ўсё, каб людзі ў гэты парк не прыйшли. Студэнтаў запалохвалі выгнаннем з інстытуту, служачых і рабочых пазбаўленнем працы.

Аднак гродзенская апазіцыя прыклада ўсе намаганні, каб свята ў Гродне адбылося. Яго афіцыйнымі арганізатарамі былі мясцовыя філіі БНФ і БСДГ, а таксама Свабодны прафсаюз рабочых гродзенскага тонкасуконнага камбіната. Але ў аргамітэт па святаванні 25 Сакавіка ўвайшлі прадстаўнікі шэрагу іншых дэмакратычных арганізацый Гродна. Літаральна ўесь горад быў закіданы ўлёткам, якім заўплікалі гродзенцаў годна адзначыць 25 Сакавіка.

У гэты дзень а 12 гадзіне калі дзвюх тысяч чалавек сабралася на Савецкай плошчы, адкуль арганізаванай калонай рушылі на цэнтральную вуліцу горада. На падыходзе да яе дэмантрантаў сустрэў начальнік Ленінскага раёнага аддзела міліцыі палкоўнік Васілевскі. За ім стаяў шыхт міліцыянер, якія перагарадзілі вуліцу. Палкоўнік запатрабаваў, каб калона прайшла да месца мітынгу не па цэнтры, а праз двары. Аднак старшыня гродзенскага БНФ Сяргей Мальчык, які кіраваў дэмантрантамі заяўіў, што не павядзе людзей па прапанаваным міліцыяй шляху, бо на падыходзе да „новага” парку трэба будзе праходзіць праз вузкі драўляны мосток, што небяспечна. Убачыўши, што запалохаць людзей не атрымаеца, міліцыскі шыхт расступіўся. Дэмантранты рушылі далей.

Зміцер КІСЕЛЬ

Журналіст — прафесія смяротная

У Нью-Йорку прадстаўлены штогадовы даклад праваахоўнай арганізацыі Камітэт абароны журналістаў, у якім сабраны ўсе факты праследу журнالістаў у свеце ў мінулым годзе.

У 1999 г. ва ўсім свеце за сваю прафесійную дзеянасць паплаціліся жыщчём 34 журналісты (у 1998 г. загінулі 24 журналісты). Найбольш небяспечнай для журналістаў стала афрыканская краіна Сьера-Леоне, дзе загінулі 10 журналістаў, у Югаславіі — 6 чалавек, прычым адны з іх паплаціліся жыщчём за крытыку презідэнта Слабадана Мілошавіча, чацвёра сталі ахвярамі вайны ў Калумбіі. У канцы мінулага года ў турмах знаходзіліся 36 журналістаў — па 18 у Югаславіі і Турцыі.

Камітэт абароны журналістаў сведчыць аб праследах журналістаў у камуністычным Кітаі і постсовецкіх краінах

— перш за ўсё ў Азербайджане, Казахстане і Узбекістане.

Сітуацыя ў Беларусі, нягледзячы на адсутнасць смяротных здарэнняў, таксама далёкая ад ідэалу. Аляксандр Лукашэнка, адзначае Камітэт абароны журналістаў, па-ранейшаму выкарыстоўваў прэсу для знішчэння сваіх апанентаў. У дакладзе названы выданні, якія ў мінулым годзе падвяргаліся штрафаванням або атрымоўвалі папярэджанні Дзяржкамдруку: „Гомельская думка”, „Белорусская деловая газета”, „Імі”, „Народная воля”, „Навіны”, „Пагоня”, „Свободные новости”. Камітэт абароны журналістаў называе таксама канкрэтныя прозвішчы — Алега Грудзіловіча, Ірыны Макавецкай, Віктара Мартыновіча, Ірыны Халіп, якія падвяргліся націску з боку дзяржаўных органаў.

www.open.by, 23.03.2000 г.

З сакавіцкіх вішаванняў

Беларусы! Суайчыннікі! Землякі!

Вішаем са святам — Актам 25 Сакавіка, якім была абвешчана незалежная і суверэнная Беларуская Народная Рэспубліка!

Ніхто і ніколі не выкрасліць з нашай гісторыі і з нашай памяці гэту вялікую дату, пакуль у свеце будзе жыць хоць адзін нацыянальна свядомы беларус.

Вышэйшы лёс распарадзіўся так, што ідэалы БНР, мэты, пракламаваныя Актам 25 Сакавіка, не сталіся нашай рэальнасцю, але зерне незалежнасці, волі, сацыяльнай роўнасці ўпала не на камень. Дзесяцігоддзі бальшавіцкай дыктатуры скалечылі душу нацыі, але не зрабілі з нас манкутарту. Нягледзячы на тое, што народ наш вялі да ілжывых мэтаў, імкнучыся пазбавіць яго не толькі мовы, але і самабытнасці, людзі не забыліся, што ёсць беларусы. Варта было толькі пасці жалезнай заслоне, як у Беларусі імгненна ўспыхнул іскры Адраджэння.

Імкнучыся пагасіць іх, сёння наш народ зноў арыентуюць на ілжывыя мэты. Таму так важна не згубіць арыенцыры сапраўдныя, вызначаныя Актам 25 Сакавіка.

Хай гэты дзень стане днём яднання беларусаў ва ўсім свеце ў іх імкненні да волі, незалежнасці, сваёй апрычонасці.

З вялікімі святам, беларусы!

ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

Управа МГА ЗБС „Бацькаўшчына”

* * *

Днём незалежнасці і суверэнітэту Рэспублікі Беларусь павінен лічыцца менаўвіта дзень 25 сакавіка. Трэба аддаць належнае дзяржаўным і грамадскім дзеячам тых гадоў і тым, хто захоўваў і працягвае захоўваць за мяжою іх традыцыі. Пашану яны заслужылі сваёй барацьбой за свабоду і незалежнасць нашай Бацькаўшчыны.

Сімвалічна, што і Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь была прынята таксама вясною — 15 сакавіка 1994 года. Нядайне святаванне гэтага дня паказала, што ўрачыста аб'яўлена ў той далёкі 1918 год ідэя незалежнасці Беларускай дзяржавы працягвае жыць і сёння. Беларускі народ не хоча скарыцца дыктатарскому рэжimu, які ўстанавіўся ў краіне пасля дзяржаўнага перавароту (лістапад 1996 года).

Вішую ўсіх суайчыннікаў, дзе б яны ні знаходзіліся ў гэты дзень, са Святам! Жадаю вам, дарагія сябры, сілы, мужнасці і поспехаў ва ўсіх ваших спраўах.

Няхай жыве вольная, незалежная, дэмакратычная Рэспубліка Беларусь!

Сямён ШАРЭЦКІ,

старшыня Вярховнага Савета РБ

* * *

Аднак, нас цешыць, што беларуская моладзь не кідаецца ў роспач, не пакідае барацьбы за волю Беларусі. У сваім „Маршы Свабоды” ў каstryчніку мінулага года яна паказала лукашэнкаўска-расійскім інтэрнатарам, што яшчэ рана хаваць Беларусь.

Дык няхай не гасне запалены аген-

Новы пасол РБ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка 31 сакавіка 2000 г. падпісаў указ аб прызначэнні Мікалая Крэчкі Надзвычайнім і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча.

Мікалай Крэчка нарадзіўся ў 1946 г. у вёсцы Шастакова Камянецкага раёна Брестскай вобласці. Па нацыянальнасці — беларус. У яго вышэйшая адукацыя. У 1975 г. закончыў Брестскі педагагічны інстытут, а ў 1982 г. — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт у Мінску.

Чык свабоды на нашай Бацькаўшчыне! Няхай разгрыцца ён нязгаслай паходні, асвятляючы шлях да волі беларускага народа, да поўнае незалежнасці Беларусі!

Расціслаў ЗАВІСТОВІЧ, старшыня

Беларускага Кангрэсавага

Камітэта Амерыкі

Міхась СЕНЬКА, сакратар

* * *

Падчас апошніх 82-х гадоў беларускі народ ізноў быў змушаны перажыць жудасны здзекі варожага панавання і метадычна праводжанай палітыкі русіфікацыі і нацыянальнага генацыду — аднак пры першай праіве развалу маскоўскай камуністычнай імперыі беларускі народ ізноў абвясціў Суверэнітэт Беларусі і пасля канстытуцыйна замацаваў яго ў жніўні 1991 года і гэтым самым адкрыў юрыдычныя дзвёры міжнароднаму грамадству афіцыйна і дыпламатычна прызнаць Незалежнасць Рэспублікі Беларусь...

Варожыя антыбеларускія сілы яшчэ сёння дрэмлюць і намагаюцца знішчыць нацыянальна-дзяржаўную свабоду Беларусі, аднак я моцна веру, што — нягледзячы на цяперашнія труднасці звязаныя з антыбеларускім і ўжо нелегітимным „прэзідэнтам” А. Лукашэнкам — Рэспубліка Беларусь і беларускі народ заўсёды будуць цешыцца сваёй нацыянальнай Свабодай і Дзяржаўной Незалежнасцю!!!

Смерць ворагам і няхай жыве Незалежная Рэспубліка Беларусь!!!

Алесь АЛЕХНІК, генеральны сакратар

Беларускай Асацыяцыі ў Аўстраліі

* * *

25 Сакавіка —

нацыянальнае свята ўсіх беларусаў

Нягледзячы на шматгадовы ўціск і гвалтоўную асіміляцыю беларускі народ 25 сакавіка 1918 года абвясціў на ўесь цывілізаваны свет пра сваю незалежнасць, якая была потым прызнана цэлым шэрагам еўрапейскіх краін. Разам з незалежнасцю абвяшчаліся і дэмакратычныя свабоды для ўсіх грамадзян розных нацыянальнасцей, што жылі на той час у этнаграфічных межах Беларусі. Гістарычна нацыянальная сімволіка ўрэшце стала дзяржаўнай. Адразу ж распачалося ўтварэнне нацыянальнай сістэмы адукцыі і культуры: з'явіліся беларускія школы і бібліятэкі, выдавецтвы і газеты, музеі і тэатры. Назовы „Беларусь” і „беларусы” былі канчатковая замацаваны на палітычнай і этнічнай мапе Еўропы.

Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны віншуе з гэтым найгалоўным святам нашай дзяржавы як грамадзян Беларусі, гэта і суайчыннікі ў замежжы, і жадае ўсім заўжды тримацца сваіх каранёў, ведаць і распаўсюджваць сваю мову, гісторыю і культуру!

Жыве вольная і дэмакратычная Беларусь!

Кіраўніцтва ТБМ

20 сакавіка 2000 года

Першую прафесійную работу пачаў у 1968 г. на Брестскім мэблевым заводзе. Служыў у арміі. У 1974-1996 гг. працаў на розных пасадах у органах Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі. З 1994 г. па 1996 г. быў віцэ-міністрам унутраных спраў Беларусі. Дыпламатычную службу пачаў у 1996 г. у Міністэрстве замежных спраў.

З 1997 г. працаў Генеральным консулам Рэспублікі Беларусь у Беластоку. Консульскую місію выконваў да канца лютага 2000 года.

Павел ЛАТУШКА

Консул РБ у Беластоку

Свята незалежнасці на Памор'і

Удзельнікі святкавання ў дворку Серакоўскіх.

[1 «працяг»]

Пра гісторыю дзеда даведалася яна ад доктар Глагоўскай, якая, дарэчы, адшукала магілу беларускага дзеяча. Не меншае здзіўленне і зацікаўленне праявіла супольнасць гданьскіх баптыстаў, для якіх прэсвітэр Дзекуць-Малей запісаўся ў памяці залатымі літарамі.

Афіцыйнае святкаванне закончылася выступлением мінскага барда Алеся Камоцкага. Канцэрт пасальмаў сугучна спачучыўся з характарам і настроем свята.

— Мы свядома адыходзім ад бяседнага стылю святкавання 25-га Сакавіка. Бо людзі хутка забываюцца пра Свята незалежнасці, яго сэнс, — адзначаюць арганізатары.

Нягледзячы на сказанае, многія ўдзельнікі святкавання сустрэліся яшчэ за сталом у гасцінным доме Ірэны Гаданьчук. Апрача беларускай кухні (былі піражкі з мясам і баршчом, бульбяная кішка) прагучэлі патрыятычныя песні ў мастацкім выкананні Анны Іванюк,

Анны Куклік і Ірэны Гаданьчук, вакалістак былога калектыву „Жаваранкі”. Шмат месца і тут занялі ўспаміны пра змагароў за волю Беларусі. Не адзін тост пачынаўся словамі „Жыве Беларусь!”.

Сапраўды, Беларусь жыве ў Гданську і на Памор'і.

Ганна КАНДРАЦЮК

Фота аўтара

Алеś Камоцкі.

ўзнагародзілі сваіх сяброў аплодысментамі і разышліся на ўрокі.

Вучні гуманістычнага I „ц” класа, якіх да выступлення рыхтавала выхавацелька і настаўніца беларускай мовы Вольга Сянкевіч, запрасілі мяне на ўрок беларускай мовы, у час якога расказвалі пра падрыхтоўку да школьнага мерапрыемства. Для многіх быў гэта дэбют на сцэне. Кася Галёнка расказала як выконвала герб Пагоня, а Альжбета Пракапюк — сцяг, якім упрыгожана была актавая зала. Ліцэйцы паказвалі вокладкі для нот і тэкстай з беларускім народным арнаментамі, з якімі выступалі. Перарысоўвалі іх з бабуліных ручнікоў або кашуляў. Вучні чытали яшчэ фрагменты Акту 25 Сакавіка і дэкламавалі вершы.

Аляксей МАРОЗ

Дзень Волі

З лозунгам „25 Сакавіка — Дзень Волі” гайнаўскія белліцэйцы 24 сакавіка 2000 года святкавалі 82-я ўгодкі з дня абвяшчэння Акту незалежнасці Беларусі.

Ліцэйцы разам з настаўнікамі сабраліся ў актавай зале, дзе вучні I „ц” класа і калектыву „Знічка” падрыхтавалі гісторычна-музычны мантаж. Моладзь напомніла пра здарэнні вясімідзесяці-дзвухгадовай даўнасці. Пад музычны акампанемент Патрыцыі Кос, якая іграла на піяніна, белліцэйцы дэкламавалі вершы, чытали фрагменты тэкстай патрыятычнага зместу і праспявалі песні „Магутны Божа”, „Ave Maria” і „Малітва”. Сабраныя ў зале вучні

Першыя святкаванні

Бурмістр Гайнаўкі А. Ахрыцюк (трэці справа) і старшыня Рады горада Я. Сачко (чацвёрты).

25 сакавіка 2000 года адбыліся ў Гайнаўцы першыя няшкольныя святкаванні Дня незалежнасці Беларусі. Гайнаўскі аддзел Беларускага саюза ў Рэчы Паспалітай, які распачаў сваю дзеянасць у канцы мінулага года, святкаванням 82-х ўгодкаў абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі інаугураваў дзеянасць Гайнаўскага дыскусійнага форуму, спансарованага Цэнтрам грамадзянскай адукацыі Польшча-Беларусь.

На мерапрыемства, якое адбылося ў выставачнай зале рэстарана „Белая ружа”, што знаходзіцца ў Беларускім музеі прыбылі, між іншым, бурмістр Гайнаўкі Анатоль Ахрыцюк, старшыня Рады горада Яўген Сачко, радныя клуба Б-НВК са сваім старшынёю Міхалам Байко, старшыня Аддзела БГКТ Міхал Голуб і намеснік старшыні аддзела Праваслаўнага брацтва Нэля Шчука. Святкаванні адкрыў старшыня аддзела Беларускага саюза ў Рэчы Паспалітай Міхал Андрасюк.

З дакладам „І Усебеларускі з’езд і Акт 25 Сакавіка” выступіў намеснік старшыні аддзела Беларускага саюза Яўген Янчук. Расказваў ён пра палітычныя падзеі, якія адбыліся на беларускіх землях у час I сусветнай вайны і бальшавіцкай рэвалюцыі. Гаварыў пра дзеянасць беларускіх арганізацый

і рост нацыянальнай свядомасці беларусаў, якую спрычынілася іх арганізація палітычнай дзеянасці. Дакладна ахарактарызаваў умовы, у якіх нарадзілася 25 сакавіка 1918 года Беларуская Народная Рэспубліка. Звернута была таксама ўвага на 1991 год, калі Беларусь другі раз атрымала шанці крохыць шляхам самастойнасці і выказана былі спадзіванні, што калі зменяцца палітычныя ўмовы ў Беларусі, яна зноў будзе ісці шляхам сапраўднай незалежнасці.

Перад гайнаўянамі выступілі яшчэ белліцэйцы, якія прыбылі са сваімі настаўнікамі беларускай мовы і музыкі. Вучні адклікаліся да гістарычных падзеяў 1918 года, чыталі фрагменты Акту 25 Сакавіка, дэкламавалі патрыятычныя вершы, а ліцэйцы з калектыву „Знічка” упрыгожвалі выступленні песьнямі. Мерапрыемства закончылася пачастункам і дыскусіяй за кавай і гарбатай.

Старшыня Гайнаўскага аддзела Беларускага саюза Міхал Андрасюк заявіў, што галоўнай мэтай Гайнаўскага дыскусійнага форуму будзе інтэграцыя беларускага і польскага асяроддзя з мэтай вырашэння важных для горада і Гайнаўшчыны спраў.

Аляксей МАРОЗ

Фота аўтара

У Беластоку і Гарадку

82 гадавіна абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі святкавалася ў Беластоку Беларускім саюзам і Беларускім аб'яднаннем студэнтаў у Польшчы, якія 25 сакавіка арганізавалі ў зале Галоўнай тэхнічнай арганізацыі ўрачыстую сустрэчу. Складліся на яе даклад Яўгена Мірановіча, артыстычнай частка ў выкананні Яна Морданя і Юры Грыневецкага ды ўводнае слова старшыні БС Яўгена Вапы.

Я. Вапа, між іншым, прыгадаў усім сабраным гісторыю святкавання 25 Сакавіка — спачатку (у апошнія гады ПНР) яны праводзіліся ў студэнцкім асяроддзі падпольна, а пазней то ж асяроддзе Свята незалежнасці Беларусі ўвяло ў афіцыйную традыцыю Беластока і іншых акаадэмічных цэнтраў. Я. Мірановіч падкрэсліў ролю грамадской памяці пра дату 25 Сакавіка — доўгімі гадамі ту ю памяць падтрымлівала выключна беларуская эміграцыя. У гэтым сэнсе, — сказаў дакладчык, — наша сённяшняя сустрэча гэта цаглінка беларусаў у Польшчы ў пабудову незалежнасці Беларусі.

З цікавай падборкай вершаў выступіў Я. Мордань, які прадэкламаваў

творы з розных перыяду, пісаныя аўтарамі спецыяльна на 25 Сакавіка.

У Гарадку, у якім сёлетнія сакавіцкія святкаванні былі першымі, арганізаторы быў Дом культуры (персанальна за мерапрыемства адказваў Ян Карповіч). З дакладам на тэму гістарычных акаадэмічнай узімкення БНР выступіў Вячаслав Харужы. У мастацкай частцы паказаліся мясцовыя творцы слова (Надзея Дудзік, Ян Федзюковіч) і навучэнцы беларускай мовы Пачатковай школы ў Гарадку — усе яны дэкламавалі патрыятычныя вершы.

У гэтым годзе, як ніколі раней, адчувалася як вельмі патрэбная гэтая дата нам, беларускай супольнасці ў Польшчы. Я перакананы, што тое ж адчуле ўсе ўдзельнікі ўсіх мерапрыемстваў, якія адбыліся ў нашай краіне, бо з году ў год святкаванне 25 Сакавіка становіцца ўсё больш дастойным і ўрачыстым — расце грамадская пераканацца, што гэтая дата яднае ўсіх нас, незалежна ад месцапражывання.

Пасля абеду сталі надыходзіць весткі з Мінска. У паведамленні „Хартыя-97” я прачытаў: „Улады, перапалочахўшыся народу, вывелі на вуліцы спецпадраздзяленні і бронетранспарцёры...”

Аляксандр МАКСІМЮК

Выступаюць вучні I „ц” класа.

„Безобразие и беспорядки” на вуліцах Мінска

25 сакавіка, у суботу, Беларусь святкавала Дзень Волі. Найвялікшы і святы дзень для беларускага народа. 82 гады таму была закладзена беларуская дзяржаўнасць.

Улады зрабілі ўсё, каб не дапусціць да гэтай, як казалі журналісты расійскіх тэлекампаніяў, акцыі пратэсту, у форме, якая адпавядала апазіцыі. **Ничего подобного в своей истории Минск еще не видел!** — гэтая вестка перабіла ў маскоўскіх інфармацыях нават тыя пра выбары іхняга прэзідэнта ды Чачню. — **Новый скандал в Минске!** Нічога дзю-нага, прэвентыўна затрыманы і жорстка пабіты былі журналісты трох расійскіх праграм, заходнія журналісты, на зіральнікі, замежныя госці... Пра апазіцыю, сярод якіх былі вучні і старэчы, успаміналася мімаходам — толькі ў адным месцы, як паведамляў пасля Аляксандар Калпакоў з НТВ, было затрымана каля 200 асоб, тых, каго схапілі ды павезлі ў размеркавальнік у спартыўнай зале школы МУС. Адтуль расійскіх журналістаў вызвалілі па ўмешальніцтве саветніка Міністэрства ўнутраных спраў, пасля патрабавання расійскага пасла; гэта недзе пасля гадзіны. Разбіты былі трыв камеры, забраны відэаматэрыялы...

Негадавалі расійскія тэлекампаніі ды чамусыці дзіваваліся, чаго ж гэта міліцыя, унутраныя войскі ды АМАП пепрашкаджае святкаваць народу ў час, калі прэзідэнт раніцай з'ехаў у гасціну ў Аб'яднаныя Арабскія Эміраты. А што ў беларускай ТВ з тae нагоды? Пра гэта раскажуць пасля, па вестцы з паводкі на Палессі, пра той „гэтак званы Дзень Волі”. „**Не першы раз апазіцыя выкарыстоўвае факт ад'езду прэзідэнта** за межы краіны, каб арганізація правакацыі... Разлік пры гэтым робіцца на тое, што пры адсутнасці прэзідэнта пасадавыя асобы могуць разгубіцца і дапусціць памылкі, якія пасля можна выкарыстаць для дыскрэдытацыі афіцыйных улад... Але ахойнікі правапарадку не дапусцілі буйных правакацыяў. Зрабілі ўсё, каб ніхто не пачярпеў, як гэта здарылася 17 кастрычніка мінулага года. Правакатары былі нейтралізаваны. Нешматлікі мітынг адбыўся на плошчы Бангалор”. „На-тоўп выклікаў недаразуменне прахожых!” — лапатала сыценьская камента-

Крыніца: <http://www.charter97.org>
тарка і зачапала маладых людзей, пытавочы, ці не перашкодзі ім ён праходзіць па заблакіраваных вуліцах. „Ой, вы знаете... Невозможно пройти... Хорошо, что погода хорошая...” — „Значит, пешком пришлось пройти?” — трымавала АТМайская бландзіначка з мікрофонам і дадавала: „Шэраг правакатараў у большасці ў даволі авшарпанным выглядзе” перайшоў групкамі, са сцягамі, на „выган”, дзе працавалі праводзіці свята. „Арганізаторы мітынгу ставілі захаванне парадку ў горадзе менавіта ў сваю заслугу!”

Сапраўды, улады ўсё зрабілі, каб не было „беспорядка і безобразія”, як назаўтра пракаментаваў міністр унутраных спраў. Вучні і студэнты былі абавязаны ў той дзень быць да вечара на занятках — яшчэ і іхнім бацькам і настаўнікам трэ было абавязкова ў той дзень адбыць „суботнік” — падрадкаванне тэрыторыі школ і вучэльнія. Яшчэ далёка да 12 гадзін цэнтр горада быў заблакіраваны АМАПам, міліцыяй і ўнутранымі войскамі. На вуліцы выйшлі бронетранспарцёры і вадаметы. Міліцэйскія патрулі з сабака-

мі вышікалі прахожых ад бакоў плошчы Якуба Коласа. Дарожнымі машынамі быў закрыты выхад з вуліцы Янкі Купалы (удалося мне там зрабіць здымак, ды надзіў падобны на „Бацьку” дзядзька з лапатай нацэліўся быў мяне пачаставаць сваёй прыладай, убачыўшы, што фатаграфую; дарэчы, пасля выканання пару здымкаў тлумаку ўцякаючага ад метро, я прымушана была схаваць свой заслужаны фотаапарат, і толькі таму ў гэты раз абмінуў мяне лёс іншых журналістаў)...

Былі перакрытыя бліжэйшыя падземныя пераходы. Зараз перад поўднем узброеная сілы былі шматразова ўзмоцнены. Праз гукаўзмачняльнікі пачуліся гукі закліку, на беларускай мове, разысці і не падвяргацца пасля нелегальнага сабрання „мерам пакарання” на „парушальнікаў парадку”.

Міліцыя як ніколі дагэтуль была жорсткая ў адносінах і да журналістаў. Узброеная і ў шчыты, каскі, а нават процівагазы, спачатку затрымалі карэспандэнтаў, праверылі іх дакументы і адпусцілі пасля 10 хвілін. Пасля ўжо ведалі, на каго накідацца і лупіць дубінкамі, таксама па інструментах працы. Калі пачаліся масавыя арышты любых прысутных на плошчы, разам з „прэвентыўна” затрыманымі журналістамі толькі ў адным месцы скопленія было каля 200 асоб. Сабакі хапалі за лыткі, нацкаваныя на канкрэтных асоб, бачных трыманымі сцяжком, брашуркай, хай і не „заклікаючых да правакацыі”. Калі быў скоплены старэйнікі дзядуля, усе звярнулі ўвагу на яго, ды агледзішся — няма тых, што толькі стаяў побач цябе. Дзяўчынцы гадоў 16 сабака ўчасткі за нагу, яна раскінула руки, а тут за іх і злавілі ды павалаклі яе ў машыну... Дзвюм пажылым асобам

прыйшлося аказаць медыцынскую дапамогу. Расійскія журналісты, аператары здымачных групп ОРТ, НТВ і РТР былі загнаны разам з 200 асобамі ў размеркавальнік у спартыўнай зале, адпусцілі іх недзе праз гадзіну, вярнуўшы, пасля ўмешання саветніка МУС, відэакасеты без запісу і пабітыя камеры. Пратаколы не былі складзены, спісаны толькі прозвішчы карэспандэнтаў. Дарэчы, затрыманы быў яны без слова, без адказу на тое, за што іх б'юць, без падачы прычыны затрымання, затое ў размеркавальніку адносіны да іх быўлі „досьць карэктныя”. Разам недзе ў паўтысячы дэмантрантаў затрыманы быў і заходнія журналісты, назіральнік АБСЕ, трох членоў польскага Сейма (пасля налёту на сядзібу Фронту). Сярод затрыманых апынуўся дэпутат АВС Мар'юш Камінскі, некалькі сябраў Рэспубліканскай лігі, журналістка Польскага тэлебачання Мар'я Вернікоўская і яе калегі, пабіты быў аператар. Калі вочы не бачаць...

Усё ж, недзе пад 10 тысяч мінчан удалося было дайсці да плошчы Бангалор на мітынг. Вось так улада вядзе свой „дышлаг” з „апазіцыяй”, г.зн. з тымі, хто мае ахвоту і адвагу адкрыць рот. З апазіцыйнымі партыямі, прафсаюзамі, моладдзю. З простым людзімі, якія хочуць жыць у нармальнай краіне.

Вячаслаў Січык, віцэ-старшыня БНФ, верыць у тое, што на „Чарнобыльскіх шляхах” павінна прыйсці столькі людзей, каб улада сапраўды пабаялася. І што зноў дэмантруючы сваю волю людзі не паддадуцца правакацыям. І што пойдуть усе, не баючыся, не хаваючыся, не выстаўляючы тых найбольш актыўных і разумных адных падубінкі ўзброенных зомбі.

Міра Лукша

Ігар Шыршоў

Прытэўкі да нечаканага вяселля ў выкананні рыфма-хулігана

Рай — салодкая цукерка,
Пекла — моцная гарэлка.
Памірай і не зважай,
Чарку з верхам налівай.

Чуткі ходзяць: бацька-жлоб
Гаспадарку цягне ў гроб.
Ты яе не пратівай,
Бацьку пашчу закрываі.

Тут кабета, як на грэх,
Зяпай кляцнула арэх.
Не зявай, а паспяшай,
Супрацоўнічай — схіляй.

Ад кабеты вее пах —
У цябе паехаў дах.
Лапай „створку” не хапай,
А „карэньчыкам” шукай.

Ля пянька падох барсук,
У пушчы брэша зграя сук.
Не гаруй, а налівай.
I Radzimu ne zдавai!

У хвалях Нёмана — між намі!
Чысціні няма даўно.
Газ смярдзіц, і „пірагамі”
Ў нафце плавае яно.

Што ж вы, хлопцы, замаўчалі,
Не пяеце ля ракі?
Мабыць, вас запанавалі
Nedareki-družbaki?

Падпявай — не падпявай,
Памірай — не памірай,
Налівай — не налівай,
A Radzimu — ne zдавai!

Вяртанне да нармальнасці

[1 *praciąg*]

Сімвалам змен апошніх гадоў з'яўляецца таксама праблема з пошукам залы для святкавання 25 Сакавіка ў Беластоку. Раней не было з гэтым ніякіх проблем. Можна было карыстацца памішканнямі Беластоцкага ўніверсітэта ці нейкага ваяводскага або гарадскога „дома культуры”. У гэтым годзе ўсё памішканні ў горадзе былі заняты і можна было сустрэцца толькі ў прыватнай кавярні, зразумела, за адпаведнай аплатай уласніку. Але мясцовыя беластоцкія эліты адчуваюць сябе сапраўды еўрапейскімі, дэмакратычнымі, больш цывілізаванымі чым улады лукашэнкаўскай Беларусі, хаты ў размовах з беларусамі карыстаюцца падобнай рыторыкай. У двухмільённым Мінску таксама цяжка было знайсці залу на

з'езд „Бацькаўшчыны” ці іншай арганізацыі, прадстаўляючай інтэрэсы беларусаў. У той час, калі беларусы маюць жаданне сустрэцца, акурат там таксама ўсё памішканні бываюць заняты.

У Мінску беларусаў вучаць святкаваць 1 траўня, 3 ліпеня, 7 лістапада. У Беластоку 3 траўня ці 11 лістапада намнога больш беларусаў на набажэнствах і малебнах у царквах, разам з віцэ-вяvodam, віцэ-прэзідэнтамі, генераламі і палкоўнікамі, адзначае нацыянальныя святы братняга народу чым 25 Сакавіка. Гэтае апошніе свята большасць лічыць днём авантурыстаў, нацыяналістаў, зраднікаў „трэхъедной” Русі. І найважнейшае — ніякая улада не ладзіць з гэтай нагоды святочных мерапрыемстваў.

Яўген МІРАНОВІЧ

Форум у Ольштыне

4 сакавіка ў памяшканні нямецкай меншасці адбыўся форум усіх меншасцей, пражываючых на Варміі і Мазурах, прысвечаны той дрэннай сітуацыі, калі дзяржава не ў змозе выкладаць гроши на штаты і аснашчэнне арганізацый нацыянальных меншасцей, а толькі на канкрэтныя мерапрыемствы; адтуль і іхнія фінансавыя цяжкі. Сейм Рэчы Паспалітай, устанаўляючы ў 1992 годзе закон аб палітычных партыях і грамадскіх арганізацыях, на практицы пазбавіў няўрадавыя арганізацыі, у іх ліку нацыянальныя і этнічныя меншасці, сродкаў на іх пастаянную дзеянасць.

— Гэтая сітуацыя найбольш кранула меншасць арганізацыі, якія выпаўняюць задачы цэнтраў культуры, — гаварыў Мірон Кертычак, старшыня Галоўнай управы Саюза ўкраінцаў у Польшчы. — Засмучае тое, што не відаць шансаў на пправу гэтай сітуацыі. Здабыванне гроши на канкрэтныя мерапрыемствы, гэта сапраўдная генеяна. У мінульым годзе началі нам прысылаць гроши ў трэцім квартале; сёлета, здаецца, сітуацыя паўторыцца.

— Меншасць арганізацыі, — падкрэсліў Экгард Вернер, старшыня Саюза згуртаванняў нямецкай меншасці ў былой Усходній Пруссіі, — спадзяваліся ажыццяўлення закона аб правах членаў нацыянальных меншасцей. На жаль, яго праект кануў на дно сеймавай шуфляды.

Пасол Міраслаў Чэх перакананы, што ў гэтым скліканні парламента праект не будзе разгледжаны.

Дамагаючыся раўнапраўнай трактоўкі нацыянальных меншасцей, удзельнікі форума падкрэслівалі, што з'яўляюцца такімі ж грамадзянамі Польшчы, як і ўсе, і маюць поўнае права на падтрымку дзяржавай іхніх культурных дзеянасцей.

— Хапіла б добрай волі парламента ці ўрада, каб нацыянальным меншасцям, якія састаўляюць няцэльныя два працэнты насельніцтва краіны, адвесці долю працэнта дзеля прыстойнага іх функцыяніравання, — падкрэсліў Экгард Вернер на завяршэнне форума.

Андрэй ГАЎРЫЛЮК

Айцец — доктар

— Мае кніжкі — не ходкі тавар. На іх не разжывешся, не разбагаецеш. Але яны, як сухое сена — не сапсуюцца. Кожны, хто займаецца гісторыяй праваслаўя ў Польшчы, мусіць узяць іх у руку.

Айцец Рыгор Сасна сёлета адзначае 40-годдзе святарства. Усе гэтыя гады духоўную паслугу спалучаў ён з навукова-даследчыцкай працай. Зведаў бібліятэкі і архівы не толькі Польшчы, але і Мінска, Масквы, Ленінграда, Лондана. Адкрывае гісторыю праваслаўя на Беласточчыне сам і збірае бібліографію напісанага іншымі аўтарамі. Надрукаваў сотні артыкулаў

у навуковых і папулярных выданнях, супольна з Дарафеем Фіёнікам выдаў трэћі манаграфіі праваслаўных прыходаў. Паслядоўна — со рок, то пророк — асобным кніжным выданнем папаўняе бібліографію Усходняга хрысціянства ў Польшчы.

Навуковая ступень доктара (у Беларусі — кандыдата навук) з'яўляецца натуральным завяршэннем пэўнага этапу працы. Айцец Рыгор Сасна абараніў доктарскую дысертацию „Гісторыя праваслаўных прыходаў Беласточчыны ў межах сёняшняй Варшаўска-Бельскай епархii” ў Хрысціянскай тэалагічнай акадэміі ў Варшаве, у прафесара Антона Мірановіча.

Мы знаёмы з пачатку восьмідзесятых гадоў, калі ён быў яшчэ студэнтам, — успамінае айцец Рыгор. — Прафесар Мірановіч не раз падкрэсліваў, што многаму ад мяне навучыўся. Дык мне бараніць дысертацию ў яго было тым больш прыемна, што вучань пераўзышоў настаўніка.

У тым, што дактарат прыйшоў як раз у год падвойнага юбілею — у тым вялікага 2000 гадоў хрысціянства, — айцец Рыгор Сасна бачыць празорлівасць Божую:

— Я пачынаў пісаць дысертацию

некалькі разоў. Першы раз у 70-я гады, у вядомага варшаўскага тэолага прафесара Георгія Клінгера. Але прафесар, вярнуўшыся з аднаго экumenічнага сімпозіуму з Найробі, захварэў на нейкую афрыканскую хваробу і неўзабаве памёр.

Гэтае няшчасце не спыніла навуковых доследаў айца Рыгора Сасны. Высока ацэньваючы архіўныя і бібліятэчныя пошуки, тадышні праектар Хрысціянскай тэалагічнай акадэміі, епіскап Сава, запрапанаваў яму напісаць доктарскую дысертацию пад сваёй апекай. Была гэта першая палаў восьмідзесятых гадоў — час лібералізацыі пасля ваеннага становішча. Айцец Рыгор інтэнсіўна працуе ў архівах Мінска. Бязмежна захапляе яго бібліографія.

— Мая алякунка, навуковы супрацоўнік Беларускай нацыянальнай бібліятэці Главацкая, якая спачатку здзіўлялася: „Вы — священник и занимаетесь в библиотеке”, падарыла мне кнігу. Гэта была „Бібліография Белоруссии дореволюционного периода” Сакольчыка. Падарункам гэтым трапіла яна, як кажуць, у дзесятку. Кніга гэтая паказала, у якім напрамку павінна пайсці сістэматызацыя сабранага мною матэрыялу.

У намеры апрацоўваць бібліографію праваслаўя на Беласточчыне падтрымаў айца Рыгора тадышні старшыня Беластоцкага навуковага таварыства праф. Васіль Чачуга. З яго дапа-

могай у 1984 годзе выйшла першая кніга: „Bibliografia parafii prawosławnych na Białostocczyźnie. Część alfabetyczna”. А потым даслоўна развязаўся мяшок з бібліографіямі: храналагічная, дэмографічна, асабовая; у плане геаграфічна, геадзічна і архітэктурная.

— Спакуса выдаваць кніжкі была настолькі вялікая, што доктарская дысертация адышла на другі план, — успамінае айцец Рыгор. — Другую працавану напісаць яе склаў мітрапаліт Сава ў мінулым годзе, у час святавання 120-годдзя рыбалайскай царквы. А вядома, як то рускія кажуць „желание начальника является распоряжением” і мне не засталося нічога іншага, як яго выканань.

Айцец Рыгор Сасна ў сваім жыцці бачыць нязменна руку Божую, якая вядзе яго да сустрэч з цікавымі, добрымі людзьмі. Так было ў Сямётычах, калі ён як вікарны бацюшка меў усебаковую дапамогу прыхаджан і бібліятарак, так ёсць на прыходзе ў Рыбалах. Такіх людзей спатыкаў ён сярод навукоўцаў, у бібліятэках і архівах Польшчы і замежжа. Найбольш удзячны Богу за сям’ю, якая падтрымлівае яго ў намерах і дапамагае, як можа, давесці да канца запланаванае. Першы дарадчык і рэцэнзент яго навуковых прац, гэта матушка Антаніна, якая сорак гадоў з'яўляецца яго апорай у пастырстве.

Мікола ВАЎРАНЮК
Фота Міры Лукшы

...Чалавек там удасканальвае сябе. Нават, калі возьмем пад увагу, что большасць выкладаў вядзенца на рускай мове.

Набор студэнтаў у ВНУ Беларусі

23 сакавіка 2000 года ў Беластоку, у будынку Беларускага таварыства на Варшаўскай 11 адбыўся, як штогод, набор студэнтаў у вышэйшыя навучальныя ўстановы Беларусі. У апошнія гады такі набор робіць спецыяльная камісія, якая экзаменуе вучняў па беларускай мове і па прадметах, якія неабходна здаць у выбраную навучальную установу.

Сёлета камісія з трох чалавек, у якой былі прадстаўнікі Міністэрства адукацыі і Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь, празкаме-

навала 29 вучняў з розных школ Беласточчыны. Вядома, найбольш іх было з бельскага і гайнаўскага беларускіх ліцэяў.

Найперш усе пісалі тэст па беларускай мове, а пасля быў пісьмовы экзамен на асобных прадметах, якія трэба было здаць у залежнасці ад того, хто які выбраў факультэт. Напрыклад, хто ішоў на англійскую мову, дык здаваў англійскую, хто на нямецкую — дык нямецкую, хто на медыцыну — дык здаваў біялогію і хімію, хто фізічную культуру — біялогію, хто на эканомію

— замежную мову і матэматыку, хто на інфарматыку — таксама матэматыку, хто на псіхалогію — біялогію.

У выніку экзаменаў 27 кандыдатаў было прынята сёлета ў вышэйшыя навучальныя ўстановы Мінска і Гродна:

— у Мінскі дзяржаўны лінгвістычны інстытут (на англійскую і нямецкую мовы) — 4 асобы;

— у Мінскі дзяржаўны медыцынскі інстытут (на лячэбны і стаматалагічны факультэты) — 6 асаб (2 — не прыняты);

— у Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт — 1 асона;

— у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі — 2 асобы;

— у Гродзенскі медыцынскі інстытут — 1 асона;

— у Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Я. Купалы — аж 13 асаб, якія

будуць там штудзіраваць фізічную культуру, нямецкую і англійскую мовы, міжнародныя эканамічныя адносіны, псіхалогію.

Чаму вучні імкнуцца вучыцца ў вышэйшых навучальных установах Беларусі? Ці толькі таму, што на ўступных экзаменах адсяваеца іх менш, а значыць — і лягчэй паступіць?

Мне давялося гаварыць з бацькамі гэтых вучняў. Не, сцвярджалі яны, не толькі таму. Там яны будуць жыць і вучыцца сярод сваіх. Ніхто не скажа, што ён кацап.

Я запыталася ў сакратара Беларускага таварыства Валянціны Ласкевіч, што яна думае наконт гэтага.

— Чалавек там удасканальвае сябе. Нават, калі возьмем пад увагу тое, што большасць выкладаў вядзенца на рускай мове, — сказала яна.

Ада ЧАЧУГА

У Пасынках

У сяле Пасынкі, што ў Бельскай гміне, сёння пражывае каля ста дзесяці душ. Тут пяцьдзесят адна хата, чатыры пустуе, а ў трынаццаці жыве толькі па адным чалавеку. У Пасынках восем дзвеак і пятнаццаць кавалераў. У вёсцы чацвёра дзяцей дашкольнага ўзросту, чацвёра даязджаюць у Пачатковую школу ў Крывой, двое ў гімназію ў Ягуштова, а дзесяць у сярэдняй школы Бельска. На працу ў Бельск да-яджае з вёскі каля дзесяці чалавек.

Уся зямля ў Пасынках ужыткуецца; адзін з гаспадароў абрабляе сто трыццаць гектараў. Сем гаспадароў трymае больш чым па дзесяць кароў. У вёсцы ёсць пункт прыёму малака, але па малако да траіх буйных жывёлаводаў прыязджае самаход з бельскай малачарні. У кожнага гаспадара ёсць трактар, а траіх гаспадароў мае чатыры збожжавыя камбайны. У вёсцы адзін конь, а прыватных самаходаў каля дваццаці.

Палова жыхароў вёскі карыстаецца вадою з водаправода. Была планавана пракладка каналаў, але не здзейснілася па прычыне высокіх коштаў мера-прыемства. Вёска тэлефанізавана. Раней была пошта, але ад пачатку мінілага года працуе тут толькі паштовы пункт, у якім можна адправіць пасылку або гроши; пошта з пісьманосцамі цяпер у Бельску. Быў раней і асяродак здраўоў, але ўжо будзе з пятнаццаць гадоў, як яго там няма. Была і школа, але калі чатыры гады таму вёска Крывая перайшла з Арлянскай гміны ў Бельскую, перанеслі яе менавіта ў Крывую, а пакінуты самапас школыны будынак у Пасынках (на здымку побач з'яўляецца свайго рода трэніровачным палігонам навакольных вандалаў, якія павыбівалі шыбы ва ўсіх вокнах; выйграўшы змаганне за Крывую бельскі войт перастаў цікавіцца яго лёсам. Жыхары вёскі спадзяюцца, што войт зацікавіцца нішчэючым будынкам перад рэферэндумам,

якое арганізуецца дзеля адклікання гмінай управы. У Пасынках працуе адна крама, а ў аўторак і пятніцу прыязджае прыватны самаход з таварамі.

Жыхары вёскі хацелі б пракласці на сваёй вуліцы асфальт, але дарога, што

праходзіць праз Пасынкі, павятовая, а павятовая ўлады даюць гроши толькі на патрэбы тае часткі павета, якая знаходзіцца з другога боку Бельска.

Аляксандр ВЯРБІЦКІ
Фота аўтара

Зорка

СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Радасны першы дзень вясны

Першы дзень вясны дзеци і настаўнікі арлянскай пачатковай школы і гімназіі праводзілі радасна і творча.

21 сакавіка 2000 г. быў днём вольным ад школьніх заняткаў. Аднак настаўнікі задбалі, каб у гэты дзень школьнікі не хадзілі без справы па мястечку. Такім чынам першы дзень вясны, які завуць „днём вагаровіча”, арлянскія навучэнцы правялі пад наглядам настаўнікаў.

Дзеци адпачывалі ў чатырох групах. Вучні VIII класа асталіся на месцы, яны атрымалі ў сваё карыстанне гімнастычную залу. Гімназісты пайшлі на экспурсію ў лес, каб пагуляць там у „падходы”. Наймалодшыя класы 0-III пад рукаводствам настаўніц Аліны Савіцкай і Крыстыны Ка-зак ды трох настаўніц беларускай мовы — Вольгі Рэнгайла, Марыі Тамчук і Валянціны Хіліманюк — найперш падаліся на раку Арлянку, каб там сустракаць вясну. З увагі на тое, што ўжо некалькі гадоў забара-ніеца тапіць у рэчках „Маранну”, вучні пайшлі на край Орлі ў кірунку Шчытоў, у лес. Там ля падрыхтава-нага вогнішча спалілі яны чучала зімы. Ля вогнішча спяваліся песні, дзеци гулялі ў гонкі.

— Да свята вясны мы падрыхтаваліся ўжо дзень раней, — сказала Валянціна Хіліманюк.

А шырэй пра падрыхтоўку раска-зала вучаніца Іаанна Леанюк.

Вучні 0-III класаў ПШ у Орлі вышли на сустрэчу вясны.

— У школе мы чыталі пра абраад тапення „Маранны”, гаварылі прыказкі і прымалі пра вясну, спявалі пра яе песні. Таксама „Маранну” выканалі самі вучні.

Сорак асоб сустракала вясну ў Белавежскай пушчы, ва ўрочышчы Тапіла. Ініцыятаркай і арганізаторкай такога правядзення часу была настаўніца Беата Гарадэцкая. З Орлі ў Гайнайку школьнікі заехалі на школьнім аўтобусе, далей у Тапіла дабіраліся яны чыгунакай-вузка-калейкой. На месцы гарэла вогнішча. Чучала зімы зрабіла Ася Пыж з пятага класа. Зіму спалілі. Дзеци смажылі ля вогнішча каўбаскі, пасля шпацыравалі дыдактычнай сця-

жынай, якая вядзе вакол вадаёмаў на рацэ Парэбэль. У 12³⁰ экспкурснікі вярнуліся ў школу.

— Дзеци пабачылі вясну, — кажа Беата Гарадэцкая. — Пабачылі бусла, качак. Якраз выпала сонечнае надвор’е. У гэты дзень жыла ўжо ўся пушча. Толькі жабы яшчэ не пра-біліся ды адзін з вадаёмаў быў па-крыты лёдам.

Добраму святкаванню қрыху пашкодзіў вялізны натоўп, бо разам прыехалі вучні з Гайнайку і ўся гру-па налічвала да 200 асоб. Многія ўдзельнікі ўсё ж яшчэ раз хацелі б пaeaць у Белавежскую пушчу.

Міхал Мінцэвіч

Фота аўтара

— Мушу сказаць, што я хутка думаю. Пытанні ў мяне паўстаюць спонтанна. Стадлю пытанні хутка і так, каб яны былі вясёлыя.

— *Кім ты хочаш буць у будучыні?*

— Хачу стаць акцёркай. Хачу за-кончыць акцёрскую школу ў Галі-вуд. Буду слайней на ўвесь свет беларусачкай.

— *Дзякую за размову.*

Размаўляла Патрыцыя КОС

„Сустрачанка”

„Роднае слова”

22 сакавіка г.г. у Бельскім доме культуры адбыліся павятовыя элімінацыі дэкламатарскага конкурсу „Роднае слова”. Вучні II-VIII класаў, падзелены на трох ўзроставыя катэгорыі, дэкламавалі вершы беларускіх аўтараў такіх як: Янка Купала, Максім Танк, Мікола Маляўка і іншых. Усе ўдзельнікі конкурсу вельмі добра валодалі беларускай літаратурнай мовай. Думаю, аднак, што малодшыя дзеци менш хваляваліся дэкламацый, чым старэйшыя. Наймалодшай ўдзельніцай конкурсу была 5-га-довая дзяўчынка з Аўгустова Арыяд-

Ларыса ГЕНЮШ

Кошка

Села кошка на парог,
плечыкі худыя,
у яе дзеткі боб-гарох,
многа і малыя.

Кажа кошачка: — Мяў, мяў,
у нас голад гэткі,
ніхто есці нам не даў,
накарміце, дзеткі...

Даў Алесік малачка,
Маня крыху сала
і каўбаскі і сырка.
Кошка ўсё забрала.

Кожны з дзетачак быў рад,
бо кошачка прысела,
накарміла кацянят
і сама пад’ела.

І сказала: — Мяў, мяў, мяў,
дарагі дзеци,
дзякую, дзякую, дзякую вам,
што далі нам есці.

Зазлаваліся за ўсё
злыя мышы трошкі:
„Дзеци, дзеци, вы нашто
накармілі кошку?”

На Масленіцу у нас быў Віктар Швед

10 сакавіка г.г. у Пачатковую школу ў Чыжах завітаў беларускі паэт Віктар Швед. На пачатку ён расказаў пра сваё дзяцінства і літаратурную дзейнасць. Прывёз таксама з сабою зборнікі вершаў і чытаў вершы з іх. Потым вучаніцы восьмага класа заспявалі песню „Цыганка”, слова якой напісаў Віктар Швед. Вучні нашай школы таксама задавалі паэту пытанні, на якія ён ахвотна адказваў. Свята пазіў Віктара Шведа збеглася са святам Масленіцы ў нашай школе. Калі мы развіталіся з В. Шведам была ў нас дыскатэка. З нагоды Масленіцы ўсе дзеци частаваліся пончыкамі. У час дыскатэкі былі розныя гульні, забавы і конкурсы. У гэты дзень дзеци нашай школы вельмі добра і прыемна гулялі.

Міра ЗАБРОЦКАЯ,
ПШ у Чыжах

Буду слайней беларусачкай!

Калі на Сустрэчах нам далі заданне напісаць інтэрв’ю, я адразу па-думала аб дзяўчынцы, якой „усюды поўна” і цяжка яе не заўважыць. Да таго яна вельмі гаваркавая. Гэта Наталька Кандрацюк-Свяррубская.

— Як ідзе табе навука ў новай школе?

— Вельмі добра. Найбольш я люблю іграць на рапалі. Вучуся ў Музычнай школе і хаджу на балет. Не люблю садка, таму што там было „лежакаванне”. Люблю школу, хаця там многа навукі.

— Ці вывучаеш беларускую мову?

— Так. Яна мне вельмі падаба-ецца.

— Каторы раз ты ўжо на Сустрэчах „Зоркі”?

— Я ўжо 10 разоў была. Так мне сказала мама. Была яшчэ ў Нарве, Падцэрквях... Найбольш люблю тэатральныя спектаклі.

— Пасля сёняшняга спектакля са сп. Яўгенам Мірановичам, я заўважыла, што ў цябе цудоўная думка наконці пытнанняў для інтэрв’ю. Адкуль яны ў цябе бяруцца?

на Хадакоўскую, якая атрымала ўзнагароду ў сваёй узроставай групе. З Пачатковай школы і гімназіі ў Аўгустове ўзнагароды атрымалі: Арыядна Хадакоўская, Марцін Савіцкі, Юстына Вышкоўская, Аліна Асташэвіч і Анна Паўлючук.

Усе ўзнагароджаныя вучні сустрэнуцца з красавіком г.г. у Нараўцы на ваяводскіх элімінацыях конкурсу „Роднае слова”.

Думаю, што такія мерапрыемствы трэба арганізаваць часцей, каб усе вучні яшчэ лепш пазналі нашу родную мову.

Юстына Вышкоўская,
ПШ у Аўгустове

Артыкулы квартала

Рэдакцыя „Зоркі” аб’яўляе конкурс на артыкулы квартала, якія друкаваліся на нашых старонках ад 29 жніўня 1999 г. па 2 студзеня 2000 г. З апублікованых 46 допісаў вучняў вылучаем артыкулы багатыя зместам і спелыя па форме. Ветліва паведамляем, што вынікі III конкурсу „Артыкулы квартала” (ад 30 мая па 29 жніўня) падвядзэм неўзабаве. Усім карэспандэнтам, якія дасылаюць ананімныя творы прыгадваем, што іх допісы не будуць разглядацца.

I. Нашы прапановы-назначэнні

1. „Ён + Яна = ...”, апавяданне ў 6 частках („Ніва” № 39, 43, 45, 47, 49, 51), Аня П.
2. „Разумею ідыётаў”, фельетон, „Ніва” № 47, Міхась Сцяпанюк.
3. „Цішыня!.. Камера!.. Акцыя!..”, рэпартаж, „Ніва” № 50, Патрыцыя Кос.
4. „Разважанні ў канцы тысяча-

годдзя”, фельетон, „Ніва” № 52, Аня Аўсянюк.

II. Задача чытача

Сярод прапаноў-назначэнняў трэба выбраць трох артыкулы. Адказы з прозвішчамі аўтараў і загалоўкамі артыкулаў просім дасылаць у рэдакцыю „Зоркі” да 30 сакавіка 2000 г. Сярод удзельнікаў конкурсу разыграем рэчавыя ўзнагароды.

Узрост удзельнікаў конкурсу неабмежаваны.

III. Узнагароды пераможцам

Пераможцамі стануть аўтары, якія набяруць найбольшую колькасць галасоў чытачоў. Для іх „Зоркі” падрыхтавала рэчавыя ўзнагароды. Дапускаецца таксама ініцыятыва прыватных асоб, якія самі могуць узнагародзіць любімых аўтараў.

Спонсарамі конкурсу з’яўляюцца

Цэнтр грамадзянскай адукцыі Польшча-Беларусь ды Польскі фонд дзяцей і моладзі.

Беларускі рок — „споко”

Беларуская музыка на першы погляд асобы, якая ніколі я не чула, уяўляеца смеццем (без абразы). Я так сама думала яшчэ да XVIII Сустрэч „Зоркі” ў Старыне. Тады я мела нараду пачуць і пабачыць беларускі гурт „Н.Р.М.”, канцэрт якога быў запісаны на відэа-касете ў час „Басовішча” ў Гарадку. Гэтую касету прывёз нам вядомы журналіст беластоцкага тэлебачання Мікола Вайранюк.

Першы фрагмент не быў вельмі цікавы — пачалося з менш вядомых кампазіцый, але далей пайшлі больш вядомыя гіты беларускага рока.

Удзельнікі Сустрэч пачалі разыходо-

дзіцца — ці не спадабалася ім гэта музыка? А мне — наадварот! Калі я прыйшла ў сябе, у зале засталося каля 10 асоб. Некаторыя ўжо спалі. Глянуўшы на гадзіннік, я пабачыла, што ўжо мінула 10 гадзін вечара. На жаль, пасля канцэрта „Н.Р.М.” мы мусілі ўжо ісці ў свае пакойчыкі.

Падсумоўваючы думкі „за” і „супраць” беларускай рок-музыке, я дайшла да вываду, што такія гурты як „Н.Р.М.”, „Кардон”, „R.F. Braha” і іншыя — „споко”. Яны на высокім узроўні, парадайнальныя з польскім і замежнымі рок-гуртамі.

Бася АНДРАЮК

Польска-беларуская крыжаванка № 15

Запоўніце клеткі беларускім словамі. Адказы (з наклеенымі кантрольнымі талонамі) на працягу трох тыдняў дашліце ў „Зорку”. Тут разыграем цікавыя ўзнагароды.

Puszczuk	▼	Pysk	Czas	Zawołanie	Kalendarz
			Halo	►	
Odezwa	►		Kanada		
					Imię chińskie
Rosa	Porządek	Rząd			Mama
	Osa				
Saddam	►				
Prezent					
					Open book icon

Адказ на крыжаванку № 11: Ага, конкурс, нітка, прамова. Трон, ніва, факт, гук, гара.

Узнагароды, мадэлін, выйграбі: Сара Пятрышык і Міхась Альховік з Беластока, Стасі Раца і Касія Лукашэвіч з Кнарыд, Юстына Аўласюк са Старога Беразова, Міхал Гайдук і Віялета Ляшчынская з Нарвы, Аня Таранта з Бельска-Падляшскага, Дар’юш Ляўчук з Чыжык, Агнешка Сцяпанюк з Чыжоў. Вінштрум!

Сустрэчы дараслі!

Жанета Роля і Мажэна Жменька — рэдакцыйны стрыжанс „Сустречанкі”.

Фота Ганны КАНДРАЦЮК

Час пльве наспінна... Усе кудысьці імчацца, спышаюцца. Мінаюць дні, мінаюць тыдні... мінаюць і Сустрэчы „Зоркі”. Чаму ўсё, што добрае і прыгожае так хутка канчаецца?

Ужо васемнаццаты раз прыйшоў час развітання для ўдзельнікаў журналісцікі і тэатральных варштатаў, якія ў гэтым годзе праходзілі ў Старыне.

На жаль, ужо канец і зноў трэба вярнуцца да шэрай рэчаінасці, аб якой на Сустрэчах „Зоркі” заўсёды забываєм.

Сёлетнія спатканні ў многім адрозніваліся ад мінулых. Больш увагі звязталі мы на журналістыку. Падрыхтоўка кабарэ была толькі цікавым спосабам на запаўненне вольнага часу. Напэўна большасці ўдзельнікам больш падабаўца „даўнія” Сустрэчы — з забавамі і гульнямі. Але да канца жыцця не будзем толькі гуляць. На жаль, некаторыя гэтага не разумелі і калі трэба было нешта напісаць, крывіліся, быццам не ведалі з якой мэтай сюды прыехалі.

Для мяне гэтыя Сустрэчы „Зоркі” былі СУПЕР або, прынамсі, КУЛЬ, і каб я магла іх паўтарыць, нічога не змяніла б.

Уладзімір АРЛОЎ, Адкуль наш род

Наша першая дзяржава

Найстаражытнейшы беларускі горад хацеў жыць вольна і незалежна. Ён стаяў на рацэ Дзвіне, па якой на караблях плылі з Чорнага мора ў Балтыйскае купцы. Яны вялі ў горадзе гандаль рознымі таварамі. Гэта дапамагала Полацку хутка багацець і рабіцца яшчэ мацнейшым. Нездарма тады казалі, што дно ў Дзвіне залатое, а берагі срэбныя.

За тысяччу гадоў да нас у Полацку кіраваў князь Рагвалод. Ягонае імя некаторыя вучоныя тлумачаць як валадар рога. Відаць, бацькі назвалі іго так, марачы, каб сын быў храбрым воінам і спрытным паляўнічым. У тыя часы сігналы на паляванне падавалі з рога.

Уладу князя Рагвалода прызналі навакольныя землі крывічоў.

Гэта значыць, што тады ўжо ўтва-

У Старыне стварыліся тры газеты пад рэдакцыяй самых выдатных маладых беларускіх журналістаў — „Без загалоўка”, „Мілена” і непаўторная „Сустречанка” зацікавілі ўсіх сваім багаццем думак і арыгінальнасцю.

Юбілейныя Сустрэчы „Зоркі” стварылі таксама незабыўны спеўнік, у якім паявіліся амаль самыя „шлягеры”. Найпрыгажэйшыя песні з рэпертуару „Ледзі Панк”, „Ламбарда”, Эдты Гурняк, М. Шчэсняка і іншых, мы заспявалі ў новых (і не скажу, што горшых за арыгінальныя) версіях.

На жаль, на Сустрэчах не было спадара Алега Кабзара (нашага Бандэраса), без якога „Аксамітны летні вечар” не быў ужо аксамітны. Каб спадар Алег не падумаў, што мы так хутка пра яго забылі, спецыяльна яму падрыхтавалі песню „Ой, ляцелі гусі з броду” (плагіят песні Рыкі Марціна) з прыпевам: „Гоў, гоў, гоў! Алег! Алег! Алег!” Маём надзею, што і ён пра нас памятае і на наступных XIX Сустрэчах „Зоркі” ўжо будзе разам з намі. Да наступнай сустрэчы!

Мажэна ЖМЕНЬКА,
Бельскі белліцэй

Трапная ідэя

Выдатнікі па беларускай мове: Анна Паўлючук, Магда Шыманюк, Альжбета Ляшкевіч, Іаанна Герасімюк, Барбара Петручук, Іаанна Трафімюк, Іаанна Андрасюк, Данель Сачко і дэкламатор Міхал Шашка.

— Бачым, што ідэя далучэння гімназіі да ліцэя была трапнай. Наша школа з'яўляецца адзінай у Гайнаўцы, дзе вучацца разам ліцэйсты і гімназісты і заўважылі мы, што паўплывала гэта становіча на захаванне апошніх. Гімназісты становіча больш сур'ёзнымі, іх бацькі заўважаюць большае іх зацікаўленне навукай, — кажа Яўген Сачко, дырэктор Комплексу школ з дадатковым навучаннем беларускай мовы, у склад якога ўваходзіць ліцэй і гімназія, а ягоны намеснік Аляксандар Лаўрыновіч дабаўляе:

— Усе гімназісты вучацца беларускай мове. Стаемся вучыць на высокім узроўні, што павінна схіліць гімназісту паступіць у наш белліцэй.

У двух класах белгімназіі вучыцца 65 вучняў. Яны абавязаны вучыцца беларускай мове па трох гадзінам у тыдзень. Гімназісты вучацца таксама замежным мовам: англійскай, нямецкай

або рускай. Умовы вучобы і трэніроўкі ў нядыўна пабудаваным школьнім будынку і спартыўнай зале выдатныя. Комплекс школ прыступіў да праграммы „Кабінет з Інтэрнэтам у кожнай школе”.

На ўроках беларускай мовы

У час заняткаў па беларускай мове гімназісты вучацца паводле аўтарскай праграммы, распрацаванай настаўніцай Алінай Якімюк і карыстаюцца ў галоўным падручнікам да былога сёмага класа падставовай школы „Крыніца”. Палова вучняў хадзіла на заняткі беларускай мовы ў падставовай школе і з імі можна праводзіць урокі паводле запланаванай праграммы. Гімназісты чытаюць фрагменты старожытнай літаратуры „Слова аб палку Ігаравым”, „Песня пра зубра”, аналізуюць фрагменты паэм „Новая зямля” Якуба Коласа і больш сучасных вер-

шы і апавяданні. Белгімназісты ў час урокаў і дома чытаюць тэксты з „Нівы” і іншых дапаможнікаў. Дэкламуюць многа вершаў, спяваюць беларускія песні і такім чынам урокі становіча разнароднымі.

— Складаная справа весці ўрокі, калі палова вучняў раней не вучылася беларускай мове. Трэба пачынаць з „Буквара” і беларускага алфавіту, — адзначае Аліна Якімюк.

Нядыўна адбылася школьнія элімінацыі дэкламаторскага конкурсу „Роднае слова”, у якім пераможцамі сталі Іаанна Андрасюк, Альжбета Ляшкевіч, Магдаліна Шыманюк, Іаанна Паўлючук і Міхал Шашка.

Камп'ютэры і навейшыя праграммы

Нядыўна прывезлі ў школу 10 новых камп'ютэраў, навейшыя праграммы, цэласны пакет „Уоркс” і мультымедыяльныя энцыклапеды.

— Новыя камп'ютэры самыя лепшыя сярод гайнаўскіх школ, — дадае настаўнік Славамір Чыквін. — Вучні вельмі ахвотна ходзяць на заняткі, а многія застаюцца пасля ўрокаў, каб пакарыстацца Інтэрнэтам.

Нядыўна паўсталі ідэя стварэння інтарнэтавага гуртка гімназістаў. Дырэктор Яўген Сачко падпіша дамову з Тэлекамунікацыйным прадпрыемствам, якое прапануе ажно 600 дармовых імпульсаў на працягу кожнага месяца. Школа выступіла таксама да бурмістра з просьбай фінансавання настаўніка-інфарматыка. Створыць гэта для гімназістаў доступ да інфармацый з усяго свету і дасць магчымасць наладзіць сяброўства з вучнямі з іншых краін.

Поспех і перамогі

Нядыўна арганізаваны быў для гайнаўскіх гімназій турнір па баскетболе за кубак дырэктара белгімназіі, у якім перамаглі дзяўчата і хлопцы з гэтай жа школы. Другое месца занялі гімназісты Данель Сачко і Павел Шарэйка ў павятовых элімінацыях спаборні-

цтваў у настольным тэнісе. Крыху раней дзяўчата занялі другое месца па баскетболе, а хлопцы — другое па баскетболе і трэцяе па волейболе ў элімінацыях паўднёвых паветаў Падляшскага ваяводства турніру, арганізаваных для гімназістаў. Самай лепшай спартсменкай сярод дзяўчата стала Іаанна Трафімюк, а сярод хлопцаў — Данель Сачко. Нядыўна белгімназісты занялі другое месца ў конкурсе на тэмужніцу і творчасці Фрыдэрыка Шапені. На падставе ацэнак, якія вучні атрымалі за першы семестр можна сказаць, што найлепш вучацца Эмілія Мароз, Барбара Петручук, Альжбета Ляшкевіч, Іаанна Паўлючук і Магда Дзмітрук.

Файная школа

Вучні ліцаў, што гімназія — файная школа, але адначасна наракаюць, што трэба многа вучыцца. Гімназісты ездзілі ўжо на экспкурсію ў Супрасльскую лаўру, наведалі Беласток, пабывалі ў рэдакцыі штотыднёвіка „Ніва” і плануюць яшчэ паехаць у Белавежу. Іх выхавацелькі Ніна Лукасік і Аліна Артышук плануюць арганізацію чарговыя экспкурсіі.

У гэтым годзе зацікаўленне вучобай у белгімназіі сярод выпускнікоў падставовых школ вялікае і таму дырэкцыя плануе праводзіць конкурс паводле семестральных ацэнак, якія выпускнікі падставовых школ атрымалі за першыя пайгоддзе. Ужо састаўляюцца першыя спіскі ахвотных. Неўзабаве бацькі канчатковая будуть вырашаны куды паслаць сваіх дзяцей. У мінулым годзе паяўляліся выкаванні, што пры ліцэі будзе больш спрыяльная атмасфера для навучання. Абавязковая вучоба беларускай мове ў гімназіі не перапалохала кандыдатаў, а толькі паспрыяла пашырэнню навучання гэтага прадмета ў падставовых школах Гайнаўкі.

Аляксей Мароз
Фота аўтара

Аліцыя ў краіне чараву

Сцэна са спектакля.

Беластоцкі драматычны тэатр імя А. Вянгеркі паставіў новы спектакль паводле кніжкі англійскага пісьменніка Л. Кароля „Аліцыя ў краіне чараву”. Прэм’ера адбылася 11 сакавіка 2000 года.

З адметных рыс спектакля варта падкрэсліць факт, што рэжысёрам яго з'яўляецца 24-гадовая Магдалена Семянчук, „адкрыццё апошніх гадоў”, як падкрэсліў дырэктор тэатра Анджэй Кароляк. Гэта яе першая самастойная

праца, хаця была яна ўжо шмат разоў асістэнтам такіх рэжысёраў, як Яцэк Бромскі, Ян Энглерт, Ежы Гжэгажэўскі і іншых. Была таксама асістэнтам рэжысёра Мацея Вайтышкі ў серыйным фільме „Miodowe lata”.

Але найважнейшае, што бабуля, маці бацькі рэжысёркі, да сёння жыве ў вёсцы Переходы, што каля Караблавага Моста, і туды аж 500 кіламетраў ехала штогод на канікулы Магдалена. З Валча, дзе яна нарадзілася і жыве,

а потым з Познані, дзе вучылася ў ліцэі, і з Варшавы, дзе ў мінулым годзе закончыла аддзяленне рэжысюры драмы ў Тэатральнай акадэміі.

Цягнула яе і цягне далей у краіну дзяцінства, дзе „людзі прости, з зусім іншай ментальнасцю, іншы клімат”. Там ад жніўня да кастрычніка 1997 года супрацоўнічала з рэжысёрам Яцкам Бромскім пры мастацкім фільме „U rana Boga za piecesem”. Фільм здымаўся ў Караблевым Мосце. Магдалена Семянчук ізноў гэтым летам збіраецца ў бацькавы мясціны. Будзе здымаць дакументальны фільм пра тамашніх людзей.

На жаль, спектакль „Аліцыя ў краіне чараву” не ўзбудзіў захаплення ні глядачоў, ні крытыкаў. Гэта мела быць дарога да дарастання. „Мы пачалі рабіць, — сказала рэжысёрка, — казку для дзяцей, а высыветлілася, што тэкст значнейшы, шматвымерны. Некаторыя постаці, якія мелі быць другапланавыя, выйшлі значна мацнейшыя”.

Практычна дзеци, якіх шмат было ў зале, не вельмі арыентаваліся, „хто

Прашу прабачэння!

Прашу прабачэння ў „Прымакоў” за тое, што іх ружачку ў сваім тэксце пра гала-канцэрт Фестывалю беларускай песні ў Беластоку („Ніва” № 11 ад 12 сакавіка 2000 г. я „ўручыла” (з-за недагляду) жонцы былога

консула Беларусі Мікалая Крэчкі. У сапраўднасці кветка была прызначана і ўручана „Прымакамі” жонцы ганаровага патрона фестывалю Владзіміру Цімашэвічу.

Ада Чачуга

Фота Пятра Савіцкага

З гісторыі Дубіч-Царкоўных

Частка I

Дубічы-Царкоўная — старая падляшская вёска, расположенная недалёко Белавежской пущи. На начатку свайго існавання вёска была звязана з усходнім культурай і абрацімі; само назаванне яе сведчыць пра тое, што тут стаяла царква. Першая вестка пра існаванне царквы паходзіць з 1533 года, калі Зыгмунт II Аўгуст выдаў прывілею на пабудову праваслаўнага храма ў гэтай мясцовасці. Чарговыя весткі паходзяць з люстрацыі Падляшскага ваяводства 1661-1664 гг., якая падае, што вёска Дубічы або Жарывец (сёння так называецца ўрочышча багатых лугоў на ўсход ад вёскі) належала да стараства ў Кляшчэлях і мела 80 валок зямлі, з якіх дзе з'яўляліся ўласнасцю праваслаўнай парафіі. Апрача Дубіч да Кляшчэляўскага стараства належалі вёскі Абыходнік (Грабавец) — 60 валок, Елянка — 30 валок, Чахі (Чахі) — 90 валок, Руда (Рутка), дзе былі залежны жалезнай руды — 5 валок.

Чаму заснавальнікі вёскі далі ёй назу Дубіч? Дакладна гэтага не ведаем, хоць легенда расказвае, што стаяў тут масіў магутных дубоў. Дрэвы гэтыя ў нашым народзе лічыліся амаль святынню, бо дуб — дрэва моцнае, даўгавечнае, прыгожае, шляхетнае, неўспрымальная караедамі, а да таго ж дзе многа плодоў — жалудоў, якім кормяцца птушкі і звярына, а ў час голаду наўрат і чалавек.

Жыве яшчэ легенда, што ад паўстання Дубіч існавала тут царква і стаяла яна на ўзгорку калі ўрочышча Бахматы, блізка рэчкі Арлянкі; побач праходзіць Камянецкі гасцінец, які спалу-

1867 года парафія мела наступныя ўгоддзі: месцазнаходжання — 1 дзесяціна і 2 277 квадратных сажняў, ворнай зямлі — 45 дзесяцін 173 сажні, сенакосаў — 16 дзесяцін 2 368 сажняў, пашы — 5 дзесяцін 364 сажні і няўжыткаў — 1 дзесяціна 163 сажні.

Інспектцыя з 1727 года згадвае, што свяшчэннікам у той перыяд быў Ігнат Міхнякевіч. „Літоўскія Епархіяльныя Ведамасці” гавораць, што ў 1729 годзе пабудавалі ў Дубічах новую царкву Пакровы Прасвятой Божай Маці. У 1792 годзе вікарэем парафіі ў Дубічах быў свяшчэннік Пётр Міхнякевіч, якога подпіс віднесь ў метрыкальных кнігах царквы ў Чыжах. У 1799 годзе яго месца пераняў свяшчэннік Павел Міхнякевіч.

У 1804 годзе Дубіцкая парафія налічвала 291 заселены дом, у якіх пражывала 1 135 жыхароў. У 1596 годзе дубіцкая царква на некалькі стагоддзіў была вымушана прыняць грэка-каталіцкую веру. 30-я гады XIX ст. былі пачаткам працэсу вяртання уніятаў у праваслаўе; у той час душпаstryрскую дзейнасць у Дубічах праводзіла сям'я Краскоўскіх. У 1837 годзе настаяцелем яшчэ уніяцкай парафіі стаў свяшчэннік Ігнат Краскоўскі, які ў 1839 годзе, калі мітраполіт літоўскі Іосіф Сямяшка аб'явіў далучэнне уніятаў да Праваслаўнай царквы, прыняў праваслаўе. У 1843 годзе настаяцелем назначаецца Тэафіль Краскоўскі, які кіраваў парафіяй на працягу 40 гадоў; памёр ён у 1884 годзе і пахаваны пры царкве ў Дубічах. У 1847 годзе Дубіцкая парафія ахоплівала вёскі Дубічы, Грабавец, Рутку, Елянку, Чахі, Тафілаўцы, Другія Тафілаўцы, Арэшкава, Вэрсток і Курашава. Інспектцыя з 1727 года паведамляла, што царкоўная абшчына мела 3 валокі грунтаў з моргамі, наддаткамі, лугамі, зараснікамі і іншымі прыналежнасцямі. Царква атрымоўвала даход з кірмашу ў свята Пакровы. Да таго ж царква мела вольны доступ да лоўлі рыбы ў дубіцкай сажалцы. Да

паўстанне 1863 г. Апрача царкоўной зямлі рос і да першай сусветнай вайны састаўляў 11 дзесяцін.

Пабудаваная ў 1729 годзе царква патрабавала рамонту. Быў ён праведзены ў 1860-79 гг. за сродкі парафіян і каштаваў 958 рублёў і 175 капеек. Рамонт быў неабходны так з матэрыяльнага боку, як і духовага — было выкінута непатрэбнае, уніяцкае. У 1884 годзе настаяцелем стаў сын Тэафіля Краскоўскага — Ігнат, які энергічна прыняўся за ўпрыгожванне царквы. Парафіяне назіралі для гэтай мэты 1 340 рублёў. Адначасова брат настаяцеля, працаўнік „Московскіх Ведомостей” ахвяраваў 9 ікон для новага іканастаса. Іканастас і рамонт інтэр’ера царквы выкананы мешчанінам з Бельска Мікалай Касакоўскі. Адноўленая царква была высвячана ў 1884 годзе. У 1891 годзе ікона Прасвятой Божай Маці, якая знаходзілася ў алтары, была памешчана ў новы, пазалочаны ківот. Царква атрымала рэчавыя ахвяры: літургічнае аблачэнне, дыван, 7 металічных падвечнікаў, а ад брата настаяцеля, Іпатія Краскоўскага, прабываючага ў Маскве, 2 харугвы і Евангелле. Другі брат, Фаўст Краскоўскі, які працаў лекарам на Закаўказзі, перадаў у завяшчанні 1 000 рублёў на ўпрыгожванне царквы. У 1880 годзе царква была пакрыта гонтамі.

У 80-я гады XIX ст. на тэрыторыі прыхода было разгорнута парафіяльнае навучанне. Царкоўна-прыходскія школы на пераломе 1884/85 гг. існавалі ў Елянцы (12 вучняў) і Рутцы (10 вучняў). У 1900 годзе працавалі 4 школы граматы ў Грабаўцы (32 вучні), Чахах (22), Саках (16) і Елянцы (16).

(працяг будзе)

Мікалай ПАНФІЛЮК

Сустрэчы праваслаўнай моладзі

Вучні падставовых і сярэдніх школ з Гайнаўкі і наваколля па пятніцах і нядзелях спатыкаюцца ў парафіяльным памяшканні Свята-Троіцкага сабора, каб паразмаўляць, перад усім, на рэлігійныя тэмы. Арганізаторам сустрэч з'яўляецца Брацтва праваслаўнай моладзі. Брацтва, да якога належыць каля 60 маладых чалавек, праводзіла цыкл спатканняў з педагогам Ірэнай Сніткоўскай на тэму залежнасці моладзі ад алкаголю, наркотыкаў, сектаў і субкультур. Раз у месяц адбываецца вучоба чытання тэкстаў на царкоўнаславянскай мове. Моладзь знаёміца са значэннем посту і праваслаўных святаў, а на падставе фрагментаў з Бібліі — з правільным карыстаннем ёю. У час сустрэч пасля Літургіі па нядзелях вядуцца дыскусіі на рэлігійныя тэмы. Вучні наведваюць старэйшыніх людзей у Доме міласэрнасці, размаўляюць з імі і памагаюць. Разам з Дэканальным інстытутам праваслаўнай культуры і Праваслаўным брацтвам дарослых арганізаваны быў конкурс рэлігійных ведаў для моладзі сярэдніх школ з Гайнаўскага дэканата. У конкурсе перамаглі трое

гайнаўскіх белліцэйсту: Анна Харытанюк з Чаромхі, Барбара Казіміярук з Елянкі і Раман Міхальчук з Гайнаўкі, а таксама Войцех Мінько з Комплексу прафесійных школ у Гайнаўцы.

З нагоды Міжнароднага дня праваслаўнай моладзі 13 лютага г.г. у Свята-Троіцкім саборы адбылося спатканне з былым генеральным сакратаром „Сіндэсмаса” Уладзіміром Місюком з Беластоком і цяперашнім намеснікам генеральнага сакратара Богумілем Вопршалекам са Славакіі. Пасля Літургіі і малебна Уладзімір Місюк расказаў пра гісторыю паўстання арганізацыі, якую ў 1953 годзе заснавалі праваслаўныя студэнты з Францыі. Гаварыў між іншым аб Кеніі, Нігеріі і Угандзе. Намеснік генеральнага сакратара Богуміль Вопршалек расказаў пра актыўнасць жыцця праваслаўнай моладзі ў Славакіі.

1 сакавіка г.г. адбыліся дэканальныя элімінацыі Турніру чытання тэкстаў на царкоўнаславянскай мове.

Вучням падставовых школ і гімназій пасля кароткай падрыхтоўкі трэба было прачытаць малітвы, фрагменты тэк-

Злева: Богуміль Вопршалек, прататэарэй Славамір Хвойка і Уладзімір Місюк, моладзь.

стаў з багаслужэння ў Бібліі, а вучні сярэдніх школ ужо без падрыхтоўкі чытаць тэксты з багаслужэння. Сем асоб, якія найлепш чытаюць на царкоўнаславянскай мове прымуць удзел у епархіальных элімінацыях.

Старшыня Брацтва праваслаўнай моладзі Эмілія Троц падкрэсліла, што моладзь ахвотна прыходзіць на спат-

ваахоўнікаў, бо апрача двух участковых на месцы працаўвага яшчэ будзе паліцяянт з Крымінальнага аддзялення.

На думку павятовага каменданта, рэфармаванне камісарыятаў у павеце працягненца да двух месяцаў. За гэты час гміны будуць падзелены на ўчасткі, а жыхары атрымаюць інфармацыю пра ўчастковага, які будзе сачыць за парадкам у іх участку.

Міхал Мінцэвіч

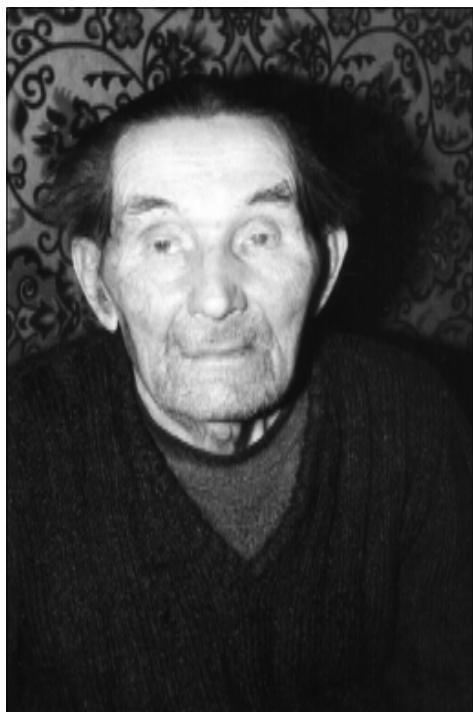
Рэвір замест камісарыята

Камісарыят паліцыі ў Орлі змянчылі ў суседстве старадаўнай сінагогі, у будынку, які служыў гаспадарчым памяшканнем пры рамонце гэтага помніка архітэктуры. Сядзіба паліцыі не выглядае прадстаўнічы, паколькі хутчэй нагадвае барак, а пакрытая дахам бетонная пляцоўка для танцаў пад вокнамі камісарыята зацміняе будынак і сторажам пра-

— Мы камісарыят не ліквідуем, а толькі пераўтвараем яго, — сказаў камісар Міраслаў Дамброўскі. — З пачаткам красавіка шыльда „Komisariat Policji” зменіцца на „Rewir Dzielnicowy”. Працаўцаў далей застануцца тэхнічныя функцыянеры. Цяпер паліцыянт у гміне не будзе называцца „posternkowy”, а толькі „dzielnicowy” (участковы). У выніку такога пераўтварэння пабольшыцца колыкасць пра-

Крапіву і свірэпку ў суп кідалі

Успаміны жыхара Ласінкі Фёдара ХАДАКА, народжанага ў 1910 годзе ў Крыніцы.

У бежанства з вёскі Крыніца падалася толькі адна наша сям'я; ехалі мы з людзьмі з Крыніцай. Было нас пяцёра: мама, мамін брат, я і малодшыя ад мяне на два гады сястра ды на чатыры гады брацік.

Тата наш быў на німецкім фронце. У адным маёнтку немцы былі і мой бацька хацеў страліць да іх, але камандзір не дазволіў. Пайшоў ён да немцаў і калі вярнуўся, сказаў, што маёнтак трэба пакінуць і яны адступілі.

З фурманак перагрузілі нас у таварныя вагоны і завезлі ў якуюсь вёску ў Расію. Далі нас да гаспадара і сказали яму, каб намі апекаваліся. Мамін брат пасля недзе паехаў. А нас глядзелі: прыносяці ежу, мяса, булачкі і праз дзень малако. Гаспадар трымалі кароў, авечак, курэй. Што суботу рэзкалі цялят; у нашага гаспадара было многа дабытку. Гулялі мы з дзяцьмі, мама на ёлку вадзіла.

Збожжа і муки было колькі хочаш. А пасля ў овраг вазілі і выкідалі. А ад бежанцаў збожжа не забіралі і яны па пару мяшкоў трымалі, а як голад настай, то і бежанцы забіралі. Пазабіралі ўсё, пабілі, паастрасалі. Наступалі

то адны, то другія; у адну ноч чырвоная прыходзілі, другую — белыя. Некаторыя білі людзей, а некаторыя не. Многа гаспадароў пабілі, а там добрыя гаспадары былі. Нашага гаспадара таксама забілі, але хто — невядома.

Калі тата вярнуўся з фронту, знайшоў нас і мы сталі ўцякаць. Ехаў нас цэлы эшалон бежанцаў. На станцыях кarmilі нас нейкай бурлягай. На адной станцыі хацелі нас у баракі загнаць. Прыйехала конная паліція, але мы не ўступілі, бо дадому хацелі. Трымалі нас і ад бежанцаў дэлегат у Москву паехаў і тады нас адпусцілі.

Дадому прыйехалі пад зіму. Хаты нашае не было, бо дзядзькаў сын нашу хату прадаў, а на яе месцы паставіў сабе новую і не хацеў нас упусціць. Пасля неяк упусціў, мы пражылі там да вясны, а тады зноў стаў выганяць. Мама паставіла крупнік у сцяноўку варыць, а дзядзіна вядром вады заліла агонь. То бацька зляпіў нейкую хатку. Есці не было чаго. Збіралі жалуды, падсушвалі, абdziралі са шкуркі, малолі ў жорнах, дадавалі крыху муки і такі хлеб пяклі. Крапіву і свірэпку ў суп кідалі, абы гусцейшы быў. Адны ў вёсцы на тыф захваралі і тыя, што на месцы былі, баяліся ісці, а бацька і маці хадзілі іх аблываць; у іх дзве каровы былі і малако ад іх прыносілі. Гаспадар з Рыбакоў даў нам карову да трэцяга цяляці; трэх гады мы яе трымалі, а пасля малако ў нас было сваё.

Вясной бацька мяне і брата гадзіў па вёсках быдла пасці — пуд жыта і пуд бульбы за карову за ўсё лета; пасвілі па пушчы. А сам бацька пайшоў за прабака да ляснічага. Пасля тата разабраў шпіхлерык і хатку маленъкую паставіў. А як мы падраслі, то навазілі крыху бярвення і паставілі байку хатку; яна і цяпер стаіць. Пасля і коніка нахылі, і хлявок паставілі, а пасля і клуню. Я і брат з пяць, як не больш, гадоў пасвілі, а як падраслі, то і ў лес хадзілі пару грошай зарабіць.

Яшчэ ў мяне быў адзін брат, што ў Расіі нарадзіўся, але як саветы яго забіралі, то ў Сталінградзе загінуў. Вясёла тады ў нас не было; ўсё сумнае.

Запісаў Аляксандар ВЯРБІЦКІ

Гайнаўшчына ў Інтэрнэце

Папрабуйма ўявіць сабе такую больш-менш сітуацыю. Нейкі бізнесмен хоча сэнсоўна зайнвеставаць мільён долараў. З факту, што гайнаўне прывіталі міністра яйкамі даведаўся, што існуе такі горад як Гайнаўка і знаходзіцца каля Белавежскай пушчы. Пра Белавежскую пушчу наогул бывалыя ў свеце людзі ведаюць. З тэлебачання, далей, бізнесмен даведаўся, што калі паўстане Нацыянальны парк, мясцовыя людзі не будуць мець працы. Тады віртуальны бізнесмен падумаў, што калі зайнвестуе мільён долараў у той жа Гайнаўцы, то людзі будуть мець працу, пушча астанецца не-парушанай, а ён будзе мець прыбытак. Аднак бізнесмен нічога пра Гайнаўку і Гайнаўшчыну не ведае. Пе-

раглянуў ён усе сервісы ў Інтэрнэце і нічога. Знайшоў „Ніву” на старонцы www.kurier-pogannyy.com/niva, а Гайнаўкі там няма. З „Нівы” толькі даведаўся (кірыліцу ведаў), што паўстане „Гайнаўская Панарама” — польска-беларускі штомесячнік.

Міхась КУПТЕЛЬ

Дубовы посуд

Бондарства — выраб драўляных бочак, дзежак, цаброў, вядомае на нашых землях з III-IV стагоддзяў. У наш час гэтым відам рамяства чвэрць стагоддзя займаўся Мікалай Троц з Бельска-Падляшскага.

Мікалай Троц у сваёй майстэрні.

— Найлепшы матэрыял на драўляны посуд — дуб, найлепш пушчанскі, — расказвае бондар-пенсіянер. — Найбольшы попыт на бочкі быў у 1974-1975 гадах, калі на рынку прадаваў я цэлую прычэпу тавару за дзень. Цяпер хіба і адной не прадаў бы. Тады куплялі бочкі для квашання купусты, папулярнасцю карысталіся дзежкі, бо амаль у кожнай хаце на вёсцы жанчыны самі пяклі хлеб.

Мікалай Троц бондарствам авалодаў самавукам, калі яшчэ жыў у Вульцы. Пасля заканчэння падставовай школы ў Парцаве прарабаваў заніца мултарствам і цялярствам. Паставіў сам мураваны будынак і сам зрабіў да яго сталярку.

— У 1958 г. прызвалі мяне ў войска, — працягвае расказ рамеснік, — у Бранева. Пасля ваеннай службы вярнуўся я дадому і трэба было шукаць занітку. Тады пачаў я рабіць свае першыя бочкі. Трохі падглядаў я як робяць іх старэйшыя людзі, але вяскоўцы рабілі толькі простыя бочкі, а мне хацелася рабіць цыліндрычныя. Пачатковая адну бочку рабіць я цэлы тыдзень, а пасля — чатыры, пукатыя. Клёпкі рыхтаваў уручную, стругаў іх рубанком. Пазней гайнаўскі токар Канстанцін Ажакоўскі зрабіў мне фрэзерны станок паводле майго праекта. Потым купіў я яшчэ шліфавальны станок.

Рамесніку прыходзілася працаваць амаль круглыя суткі — найчасцей клаўся ён а адзінаццатай ночы, а ўстаўваў а другой пасля поўначы. Апрача таго было ў яго 10 гектараў зямлі. Але былі ўжо свае сельгасмашыны, трактар і грузавік „Люблін”, на якім рамеснік прывозіў з пушчы сыравіну і вывозіў прадукцыю на рынак. З часам Мікалай Троц купіў пляц у Бельску і пачаў стаўіць катэдж.

— У 1974 годзе пасяліліся мы ў Бельску. У падвале катэджа размясціў я сваю майстэрню і спецыялізаваўся ў вырабе бочак. Памочнікам у мяне была жонка. Выйгryвалі мы таргі на паставу бочак для розных прадпрыемстваў. Мaimі кліентамі былі, між іншым, Беластроцкае гастронамічнае прыдпрыемства, Беластроцкае прадпрыемства будаўнічай керамікі, кааператыў „Ляс”. Апошняе мае вырабы экспартавала ў Англію. Занятак аказаўся прыбытковым, а з даходаў будаваўся я, купляў аўтамашыны, утрымоўваў сям'ю. За перыяд маёй прафесійнай актыўнасці (1962-1990) выпускі я не-калькі тысяч бондарскіх вырабаў.

З прыходам пластмасавых вырабаў скончылася эра драўлянага посуду. Цяперашнє пакаленне беззваротна стаціла магчымасць смакаваць духмянью квашаніну з дубовай бочкі.

Міхал Мінцэвіч
Фота аўтара

Танцуем, як нам іграюць

Многія правыя палітыкі аблінавачваюць СЛД у тым, што левыя надта схіляюцца ў бок рускіх і вядуць такую палітыку, як ПАРП калісці. Мяне гэта зусім не здзіўляе. Паколькі першыя сімпатызуюць з Захадам, дык чаму ж забараняць другім становіча адносіцца да рускіх. Зразумела, што тычыцца гэта перад усім не палітыкі, але эканомікі, а канкрэтна — рынку збыту.

На „Стадыёне” ў Беластоку базар існуваў да таго часу, пакуль палякі не апынуліся ў структурах НАТО і Захад не патрабаваў зрабіць шчыльны ўсходнюю граніцу. Калі гэта зрабілі, тавараўабмен рэзка скараціўся.

Іншы прыклад. У народзе гавораць, што заходненеўрапейцы пажадалі адграадзіцца на ўсходніяя граніцы сцяной лесу, таму нам ціхенка парайлі пашыраць Белавежскі нацыянальны парк. У выніку міністр аховы асяроддзя без кансультаций з грамадствам Гайнаў-

шчыны прыняў адпаведнае рашэнне.

Мне здаецца, што свая кашуля павінна быць бліжэйшай целу. Таму з майго пункту гледжання палітыкі не-разважна паступаюць, адварочваючыся плячыма да рускіх, а тварам да заходніх саюзнікаў. Перад усім трэба бачыць дабро народа, а затым выгаду саюзнікаў.

14 сакавіка г.г. у тэлеперадачы „Форум” палітыкі АВС, Уніі вольнасці і РОП скептычна ставіліся да паляпшэння судансін паміж Польшчай і Расіяй. Іншай думкі былі палітыкі СЛД, ПСЛ і Уніі працы. Яны згодна гаварылі, што з Расіяй не толькі трэба лічыцца як з добрым суседам, але і з супердзяржавай і эканамічным партнёрам. Такой жа думкі была і большая частка тэлегледачоў, якія сцвярджала, што нашы судансіны з Расіяй павінны быць лепшымі як дагэтуль.

Уладзімір СІДАРУК

Заклік да людзей добраі волі!

Рада Таварыства дапамогі дзесям, пакутуючым ад хвароб жоўцевых шляху і печані „Лівер” у Кракаве звяртаецца да ўсіх з сардэчнай просьбай да-

памагчы фінансава 7-месячнай **ВІЯЛЕЦЕ ПЯСЭЦКАЙ** з Ліды Гродзенскай вобласці, жыццё якой можа выратаваць толькі перасадка печані. Эта адзіны

паспяховы метад захаваць яе пры жыцці... Дзяўчынка з'яўляецца адной з ліку 315 падапечных Таварыства „Лівер” у Кракаве і знаходзіцца ў групе 105 дзясяц, якія пакутуюць ад дыстрафіі печані і якім адзіным паратункам з'яўляецца перасадка гэтага органа.

Дзіця раней лячылася ў Гродне і Мінску, аднак у Беларусі зрабіць перасадку немагчыма. Цяжкая, складаная хвароба дзяўчынкі (цыроз печані) і малая вага цела ніжэй 5 кілаграмаў выключаюць таксама надзею на аперацию ў Польшчы. Каб жыць, ёй трэба выехаць у замежную клініку, у якой аперацыя і трохмесячнае лячэнне каштуюць **60-150 тысяч долараў ЗША**. А дзяўчынцы засталіся ўсяго тры месяцы жыцця.

Кожны ўзнос — гэта дар жыцця. Не будзьце абыякавымі — дапамажыце смяротна хворому дзіцяці і бацькам у адчай!

Заклікаем усіх людзей добраі волі — дапамажыце выратаваць жыццё 7-месячнай Віялекі!

Ахвяраванні просім уплачваць на рахунак: PEKA S.A. I O/Kraków nr 12401431-7007439-2700-401112-001 „Liver” (Wioletta Piasecka).

Абкрадаюць пажарнікаў...

... і сялян

14 сакавіка, у аўторак, Анатоль Майсайчук з Бялкоў разам з жонкай паехалі трактарам у Заблудаў на рынок купіць збожжа. Пагрузіўшы мяшкі з зернем на воз і прыкрыўшы іх палаткай, паехалі ў цэнтр мястэчка зрабіць яшчэ пакупкі ў краме. Калі выйшли з магазіна, на вуліцы не было ні трактара, ні воза са збожжам. Нехта ўкраў іх. Гаспадар хуценька падаўся на пастарунак паліцыі і там яму паабяцалі пашукаць злодзея. На трэці дзень паліцыя знайшла воз са збожжам каля вёскі Навасады. Ад трактара і следу не засталося. Адны мяркуюць, што злодзей падаўся ў напрамку Подварак, у лесе каля Навасадаў адчапіў воз і на трактары паехаў далей, іншыя лічаць, што злодзея пагрузіў трактар на грузавы аўтамабіль і вывезлі ў невядомым напрамку.

Селянін застаўся без трактара, а тут неўзабаве пачнуцца палявыя работы і не будзе яму чым апрацоўваць зямлю!

Мікалай Лук'янюк

У Баброўцы і Кузаве

Кузава налічвае больш за сто гаспадарак. Некалькі будынкаў ужо пустуюць, але ў большасці жывуць людзі — пераважна пенсіянеры-чыгуначнікі. У кожнага з іх ёсьць у карыстанні крыху зямлі. Яшчэ да нядыўна ў вёсцы каля трыццаці гаспадарак паставілі малако ў пункт скупкі ў Чаромсе. Гэты лік паставяна скарачаўся, пачаткова з 29 на 18, пасля на палову, а ў мінулым годзе малако паставілі толькі чатырох-пяцёх сялян. Зараз ніхто не прадае малака дзяржаве. Пагадлоўе кароў аблежавалася да трыццаці штук. Паколькі раней цяжка было купіць прыватна літр малака за 80 грошаў (многія цанілі па 1 зл.), дык зараз гаспадары шукаюць сабе кліента за 80 грошаў, хоць

плата ў малачарні павысілася. І не знаходзяць ахвотных пакупнікоў.

Лепш справа маєца ў прыгрнічных вёсках Чаромхаўскай гміны. Напрыклад, у Баброўцы на 37 гаспадарак малако дзяржаве прадае 20 гаспадароў. Сыравіну паставілі малако ў пункту высакаякасную. Солтыс Баброўкі Мікалай Лягеза сказаў, што толькі аднаму чалавеку лічаць малако ў горшым гатунку (пазакласнае), двум — 2 класа, чатыром — 1 класа і для 13 гаспадарак — у катэгорыі экстра. Як прыкмету гаспадар вёскі, у Баброўцы тады так многа прадаюць малака, бо гэта адзіная магчымасць селяніну здабыць нейкі грош.

Уладзімір Сідарук

Прадвеснікі вясны

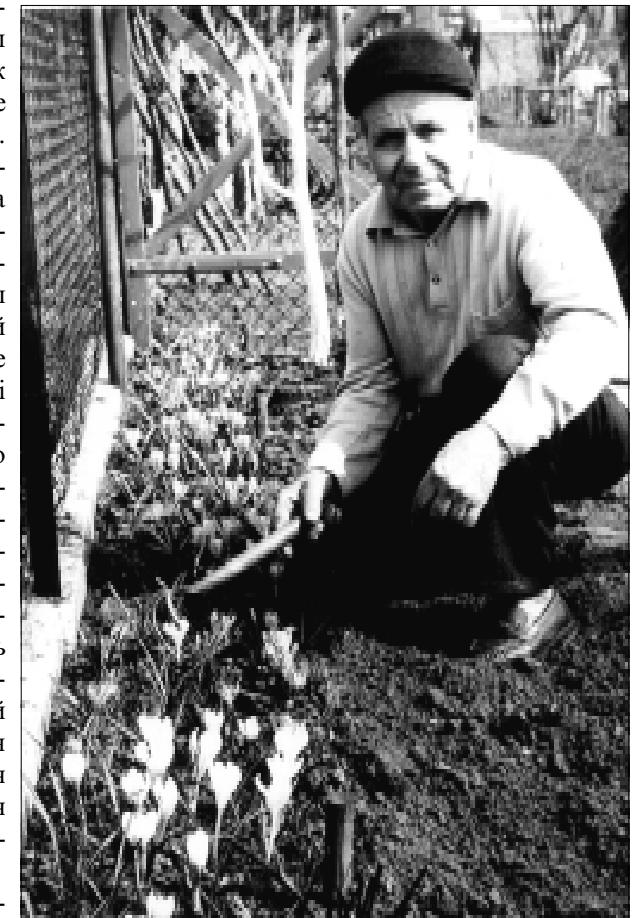
Першыя, нясмелыя прыкметы вясны заўважальны ўжо ў лютым. У сакавіку пупышкі вярбы і цвіценне ляшчыны аўтаяляюць канец зімы. А ў агародзе Аляксея КУБАЕЎСКАГА з Орлі яшчэ пад снежным покрыванам зацвітаюць першыя прадвеснікі вясны — шафраны.

— Шафран — гэта горная кветка і па яе саджанцы мой сын Міхал ездзіў аж у Кракаў, — расказвае ў агародзе спадар Аляксей.

— Мае шафраны зацвітаюць на пераломе лютага і сакавіка, на два тыдні пазней чым у натуральных горных умовах. Цвітуць яны звычайна тыдзень, даўжэй — калі стаіць пахмурнае надвор’е. Буйныя кветкі з лейкападобным калякветнікам белага, жоўтага або фіялетавага колераў паяўляюцца раней за лісце. Шафран размнажаецца вегетатыўна і раз пасаджаны паяўляеца кожнай вясны. Калі пасля цвіцення пакінуць лісце і падмацаўца клубнечыбуліны невялікай дозай угнаення, вясною шафран яшчэ буйней зацвіце. Пасля шафрану цвіце гадзючая цыбуля, а пад канец красавіка — гіацинты.

Аляксей Кубаеўскі вырошчваннем кветак цікаўіўся з дзяцінства. Калісьці на вёсцы людзі не займаліся кветкаводствам і найчасцей садзілі высокія цвітучыя расліны ў якасці агароджы. Цяпер тых кветак ужо не відаць. Да вайны ў Орлі вырошчваннем кветак у сваіх задбанных агародах займаліся фельчар Купцэль і Станіслаў Пішчатоўскі, які быў агароднікам у яўрэя Вайнштэйна — уладальніка кафлярні. Аляксей Кубаеўскі вырошчваннем руж, а пасля іншых кветак заняўся ў палове 1950-х гадоў.

— Да вынікаў у кветкаводстве даходзіў я сам па сабе, крок па кроку, чытаючи спецыялістычную літаратуру. Люблю кветкі, бо штогод прыносяць

На гарані ў Аляксея Кубаеўскага зацвітаюць шафраны.

многа радасці. Дзяляюся імі з людзьмі. У Орлі няма магазіна з кветкамі і людзі прыходзяць да мяне, калі ў іх ёсць такая патрэба або калі ідуць на могілкі. Аддаю кветкі дарам, часам нехта дасць на папяросы. Калі кветкі раслі перед домам, хуліганы нішчылі іх. Трэба было разбіць агарод за хатай.

Кветкавод-пенсіянер абмежаваў вырошчванне кветак. Яму трэба цяпер апекавацца хворай жонкай і выконваць усе хатнія абавязкі. Раней займаўся таксама садаводствам.

Міхал Мінцэвіч
Фота аўтара

ВЕР — НЕ ВЕР

Даражэнкі Астроне! Прынісіце мне вельмі дзіўны сон. Быццам бы нехта ўкрай у мяне ці я згубіла мой вялікі кухонны нож. Я вельмі перажываю, бо я гэты нож вельмі любіла. Нават не шукаю яго, бо ведаю, што яго ў мяне няма. А дзе — сама не ведаю. Добры гэта сон ці кепскі, як ты думаеш?

Галіна

Астронку! Мне сніцца, што я рыхтуюся стаць ксяндзом у Белавежы. Ужо апрануты ў сутану, з чырвоным поясам.

Стаю і страшна баюся. Божачкі! Я ж нічога не ўмею, не ведаю, як весці багаслужбу. Мусіць, са страху я прачніуць. Хачу адзначыць, што з гэтай прафесіяй я не маю анічагуткі супольнага.

Юрка

Галіна! Твой сон нейкі супярэчлівы. Нож у сне абазначае кепскае: непрыем-

насці, сваркі. А нешта згубіць у сне — значыцца, штосыці знойдзеца. Знойдзеца, ды не абы-што, а будзе гэта выгадная знаходка. Дык як жа сон твой тлумачыць? Усё ж справа круцілася вакол нейкіх непрыемнасцей, спораў. Можа ты, згубіўшы нож, адкінеш іх і пазбавішся ад тых прыкрайх спраў, якія навалиліся на цябе.

Цяпер, Юрка, пярайдзем да цябе. Твой сон нязвыклы. Мяркую, што можа ён абазначаць для цябе нейкае павышэнне па службе, або прызнанне з круга тваіх саслужыўцаў. У кожным разе гэты сон абазначае, што людзі цябе будуць вельмі шанаваць. Іншая справа, што ты баяйся сваёй новай місіі, што, прайду кажучы, і не з'яўляеца нічым дзіўным, бо кожны разумны чалавек адчувае адказнасць за тое, што ён робіць, прынамсі прафесійна. Так што нічога кепскага не павінна здарыцца.

Астрон

Niva

ТЫДНЕВІК
БЕЛАРУСАЎ
У ПОЛЬШЧЫ

Выдавец: Праграмная рада тыднёвіка „Niva”.

Старшыня: Яўген Мірановіч.

Адрас рэдакцыі: 15-959 Бялосток 2,
ul. Zamenhofa 27, skr. poczt. 149.

Тэл./факс: (0 85) 743 50 22.

Internet: <http://www.kurier-poranny.com/niva>
E-mail: niva@kurier-poranny.com

Zrealizowano przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
Галоўны рэдактар: Віталь Луба.
Сакратар рэдакцыі: Аляксандар Максімюк.
Рэдактар „Зоркі”: Ганна Кандрацюк-Свярбуская.
Публіцысты: Мікола Ваўранюк, Аляксандар Вярбіцкі, Ганна Кандрацюк-Свярбуская, Міраслава Лукша, Аляксей Мароз, Ада Чачуга.
Канцылярыя: Галіна Рамашка.

Камп'ютэрны набор: Яўгенія Палоцкая, Марыя Федарук.
Друкарня: „Orthodruk”, ul. Składowa 9, Bialystok.
Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega sobie również prawo skracania i opracowania redakcyjnego tekstu nie zamówionych. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
Prenumerata: 1. Termin wpłaty na prenumeratę na III kwartał 2000 r. upływa 5 czerwca 2000 r. Wpłaty przyjmują urzędy pocztowe na terenie woj. podlaskiego i oddziały „Ruch” na terenie całego kraju.
2. Cena prenumeraty na III kwartał 2000 r. wynosi 19,50 zł.
3. Cena prenumeraty z wysyłką za granicę pocztą zwykłą — 84,00; pocztą lotniczą Europę — 96,00; Ameryka Płn., Płd., Środk., Afryka, Azja, Australia — 120,00. Wpłaty przyjmuję „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa. Nr konta PBK S.A. XIII Oddział Warszawski 11101053-16551-2700-1-67.

4. Prenumeratę można zamówić w redakcji. Cena 1 egz. wraz z wysyłką w kraju wynosi 2,70 zł, a kwartalnie — 35,10 zł; z wysyłką za granicę pocztą zwykłą — 3,60 (kwartalnie — 46,80); pocztą lotniczą: Europa — 4,20 (54,60), Ameryka Płn., Afryka — 4,90 (63,70), Ameryka Płd., Środk., Azja — 5,60 (72,80), Australia — 6,30 (81,90). Wpłaty przyjmuję Rada Programowa Tygodnika „Niva”, Bialystok, ul. Zamenhofa 27, nr konta PBK S.A., I Oddział Bialystok, 11101154-207917-2700-1-65.

Ніўка

Фота Міры ЛУКШЫ

„Даўціны” Старога Язэпа

Сабраў Бог кіраўнікоў дзяржаў і паведаміць сваім грамадзянам, што неўзабаве канец свету надыдзе. І вось Клінтан выступае па тэлевізіі:

— Дарагія грамадзяне ЗША! Маю для вас дзве навіны: адна добрая, другая — кепская. Добрая навіна: Бог, як мы і меркавалі, ёсць! Кепская: неўзабаве канец свету!

Ельцын:

— Соотечественники! У меня, павіннае, для вас две плохіе новості: Бог все-такі есть, и скоро конец света.

Лукашэнка:

— Замечацельны беларускі народ і дарагіе жэншчыны! У меня для вас дзве прекрасныя новасці! Первая — Бог признал меня за презідэнта! Вторая — я буду правіть вами да канца света!

* * *

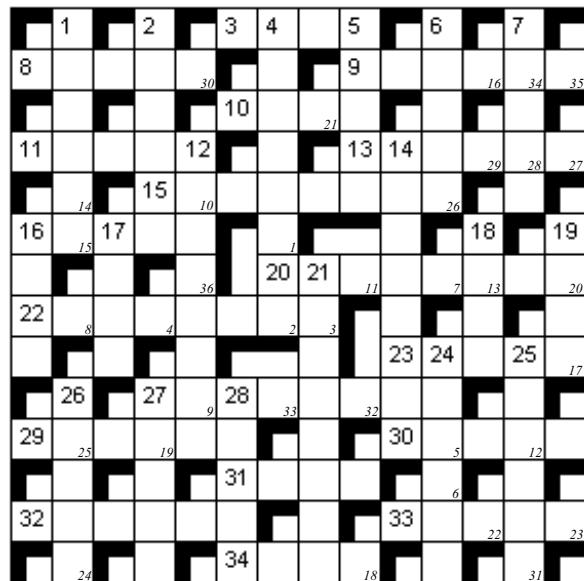
Сядзіць Лука ў сваёй рэзідэнцыі, сумуе, аб жыцці разважае. Глянуў на сцяну і ўбачыў свой партрэт.

— Ну што, скора нас снимут.

— Гэта мяне здымуць, а цібе пасадзяць.

<http://www.pig.minsk.by/karczma/>

Крыжаванка

Гарызантальна: 3. можа быць царкоўны або пажарны, 8. водступ управа ў пачатку першага радка тэксту, 9. дзяржава з пірамідамі, 10. мюнхенская рака, 11. займаецца рыбнай лоўляй, 13. учыненае дзеянне, 15. драматычны твор Янкі Купалы з усходнім і заходнім вучонымі, 16. пяцікапеечная манета, 20. спецыяліст па межаванню і землеўпарадкаванню, 22. бязладзе, неразбірха, 23. бажаство ў выглядзе жанчыны, якое ўласбяле розныя сілы прыроды, 27. травяністая расліна з вялікім прадаўгаватым лісцем і жоўтымі кветкамі, 29. Андрэ, французскі рэжысёр (1858-1943), 30. канава ўздоўж дарогі для сцёку вады, 31. горад і плато ў Нігерый, 32. кіраўнік піянерскага атрада, 33. вечназялёнае хваёвае дрэва з прама стаячымі шышкамі, 34. ланцуг невысокіх гор.

Вертыкальна: 1. пладовае дрэва з яб-

лыхамі, 2. травяністая агародная расліна, лісты якой сырымі ўжываюцца ў ежу, 4. аброчь з рамянёй з цуглямі, 5. нявороная зямля або дзікі лес, 6. дзяржава з Дамаскам, 7. край вадаёма, 12. любімая расліна Хрущова, 14. бюракрат, 16. від кап'я, 17. аўтаномная рэспубліка на поўдні Расіі, 18. барадаты карлік, які аховае падземныя скарбы, 19. сталіца Ганы, 21. паўночная суседка Тэхаса, 24. скажонае ўражанне, заснаванае на падмане пачуцця, 25. чарадзейная ў Моцартага, 26. сістэма горных масіваў у Забайкаллі на заходзе Амурскай вобласці, 27. ся-

рэбаная а пасля залатая манета, якая паявілася ў Італіі ў XII ст., 28. вялікая свойская птушка сямейства фазанавых.

(Ш)

Рашэнне крыжаванкі складуць літары з пазначаных курсівам палёў. Сярод чытачоў, якія на працягу месяца дашлюць у рэдакцыю правільнія рашэнні, будуть разыграны кніжныя ўзнагароды.

Адказ на крыжаванку з 9 нумара

Гарызантальна: супоня, Прынцып, Рагуля, эпалеты, Танака, арамат, Атакама, абабак, екценцыя, халія.

Вертыкальна: аптэка, Чыкага, Міхеята, спрыт, пагон, налік, ашанцы, Арахана, Абавян, рубка, мэблі, Такеа.

Рашэнне: Няма горшага ката, як брат на брате.

Кніжныя ўзнагароды высылаем Міхалу Байко з Беластока і Казіміру Радонічу са Свебадзіцай.

Распаліць касцёр кахрання

Галоўнае, каб трапіць на прамоцыю тавару. Абкупішся, што і ну! Зімовыя боты ў канцы красавіка, лыжы ў ліпені... Зусім як знайшоў пасля. І танней, і выбар досыць вялікі. Галоўнае, каб разумна купіць, не кідацца за тымі, што рвуть, не гледзячы. Добра трапіць можна і на лахман заходні, фірмовы. Вунь, усе студэнткі грабуцца ў „Цюхландзіках”, і як, за малы грош, презентуюцца — не раз паказвала маёй Агаце наша суседка Ядзівіга. Пойдзе, бывала, Агата з намерам купіць што прымасорт, адзецца, кажа, як тая раскрасавіца з „Elle” ці там чаго яшчэ, а там адны міні карацюсенькія, што ў сваіх акулярах Агата нават і не звочыць — думае, анучкі кухонныя, ды да таго ж яшчэ паморшчаныя ў сцірцы! Добра, што хоць не купіла якое, а то было б на смех курам. Но Агата мае што паказаць і без міні-сукеначакі, усе габарыты ў яе выпуклья і відныя здалёк не толькі ў дальнабачных акулярах. Відная мая Агата, не скажаш, і чутная здалёку, што ж зробіш... Якую выбраў у час шалёнай мадэсці, такую і маеш. Ды што там, косці адным сабакам у смак!

Але ўсё ж, калі ходзіш часта па крамах, асабліва калі час маеш, на гэтак званай пенсіі гэтак званага часу павінен мець чалавек хоць адбяўляй. Ну, вядома, калі ўнукай не трэба няньчыць і рабіць шмат чаго іншага, не менш каштоўнага і талковага. Ну, вось, па крамах хадзіць. Я не кажу, каб скнарам быў, але гроши мяне трymаюцца. Хоць драбняк на зязюльку. Но, адкуль кінуў курыць, да цукерак цягнуся. Карамелькі, ды не

Куды віруем?

У чорную дзірку

Злачынец ходзіць у пары з цемрай. І наадварот. Але заўёды пад ручку. Туды — назад. Туды — назад. Пара пачала аксіёміць. Дае нечаканы плён, узіміацца над гнойнай бытавухай.

„Колькі ў небе зор, цяжка палічыць” — напісаў неабачліва рассеяны паэт, усладзяючы памылковую выснову гультайаватага героя. І эстрадны пеўнікі тыражыруюць мастацкую лухту:

— Цяжка! — стогнуць, лыпаючы ўвесь пакутнымі вачымі.

Вядома, заданне вам не пад сілу. А вучоныя асілі высь, назвалі дакладныя лікі. Вышыла: зорак у небе больш чым пясчынак на ўсіх зямных пляжах. Карціну паяснілі: зоркай з'яўляецца і наша Сонца. У кожнай зоркі свае спадарожнікі. Адным з іх — Зямля, зачарушаны ў галактычным мроіве загумленны шарык.

Зоралічыльшчыкі не пераканалі зямлян. З Зямлі не счэз заваёўніцкі дух. Нам, як таму паэту, усё здаецца, што мы — пуп усяго. І мы, упэўнены ў сваёй выключнай місіі, хочам напоўніць сабою космас, і валодаць ім.

А там мясцовыя дэміургі стварылі незядомыя гатункі насељнікаў. У іншым вымярэнні і мы іншыя. Дык тыя, убачыўшы лупатых галавасцікай на цыбатах канечнасцях, зачыняць перад намі ўваходныя дзвёры:

— Дэгенератаў у нас сваіх хапае,

„Даўціны”

Андрэя Гаўрылюка

Малады земляроб даў заяву ў матрыманільнае бюро і неўзабаве атрымаў адказ ад дзяўчыны, якой бацька ахвяраваў у пасаг трактар. Неўзабаве і ка-

заўёрдыя, каб... пратэз краёвага вырабу не пакрышыцца... Гэ-ээ, гэта толькі такі жарт у бок маіх фанатак! Чалавек я, як на мужчыну, талковы, і Агата спакойна пасылае мяне за пакупкамі. Цукерка — лепш чым гарэлка, такая страсць не грэх. А калі прыходзіцца купляць штосьці Агаце ў падарунку, сама купляе. Я толькі кветкі выбіраў і выбіраю, што там мяту ружаў кінуць кахрані кабеце не кахраня грудзі!..

Але ж, ведаце, кахранне кахраннем, але ў час, калі ўжо вязамі шлюбнымі чалавек павязаны, скажам, з паўстагодзі? Ну, у каго вопыт, той і ведае, у чым справа. Іскра божая выгарае, вясна са сваімі салаўінімі пеннямі асацыюеца не з рамантызмам, а з раматусам...

Мая ж Агата 30 красавіка народжана, у якім годзе, не скажу, бо вам мала цікава будзе. Купіў ёй падарунак, нараіўшыся з прадаўшчыцай — доўга корпалася яна ў складзе магазіна, пакуль натрапіла на адпаведны размер. Прыйгожа загарнула. Купіў я і ружы ўлюблёныя Агатай, пунсовыя, крамянія. Нясі думкі падарункі мадэсці асацыюеца не з рамантызмам, а з раматусам...

— Ты што, кахранку сабе завёў?! Пакеты, вось, памылі?!

І свінела мне па тупой мордзе чорны карункавай камбінацыяй, якая мела, на мою думку, распаліць наш астылы касцёр пачуцця!..

Вандал АРЛЯНСКІ

скажуць. — Марш за гарызонт падзеяй! — скамандуюць.

Бітвы пад выглядам уладкавання сувету ім чужыя. У іх свае норавы, сваі філасофіі, свой парадак. Магчыма яны і не прыкметаць зямнога дрангу, прымутаць за нейкую музейную знаходку і змесцяць нас у вальеры пасярод аблюпленых павіянаў з невядомай планеты. І наш паэт, замест пакаяння, абінаваціць неба і панясе крыўду сваю ў глухую даль:

Колькі ў небе зор, не буду лічыць,
Неба зорнае не для нас гарыць.

Гэта вы, ліхтары непагасныя,
Увялі мяне ў зман, у сны ясныя.

Гэта алтымістычны варыянт. Алтымізм усяляе і амерыканская страховая фірма *Hermits Trail*. За 100 долараў — смешная сума! — застрахуе нас ад касмічных захопнікаў, і мы зможам выпінаць свае мясістыя сядальныя паўшар’і, па-земному выказваючы пагарду да закавырыстых абарыгенаў. Трэба меркаваць, што пры дапамозе клінтанлогікі дакажам фірме, што не мы напалі на касмітаў, а яны на нас. Толькі якая вартасць долараў на галактычных выспах.

Горш будзе, калі напорамся на бяздушных кібаргай. Засартуюць у касмічныя адыходы і спусцяць у асенізацыйную трубу.

І Зямля без нас павіруе ў чорную дзірку.

Сідар МАКАЦЁР

валер паслаў адказ дзяўчыне: „Прышліце мне здымак свайго трактара”.

* * *

— Пан кіраўнік, ці маглі б вы мне дадзіць тры дні водпуску, каб я мог дапамагчы жонцы пры парадкаванні дому?

— Гэта немагчыма!

— Дзякую вам вельмі за спагаду мне!